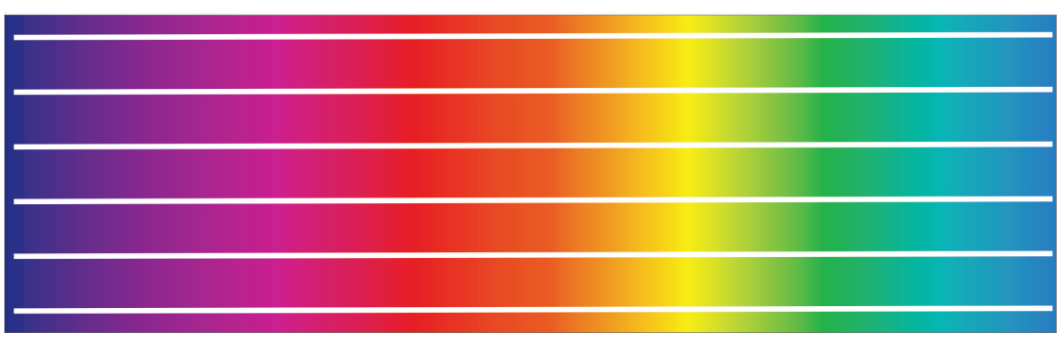
Eşref ADALI

Tataristan

Sunuş

Tataristan'a ilk gidişim 2014 yılında Şubat ayında oldu. Kazan'daki bir konferans nedeniyle gittiğim bu kış ayıda her yer kar ile kaplıdı. Bu gidişimde Kazan'da tanıştığım C. Süleymanov, A. Gatiatullin, L. Kubedinova ile dostluğumuz hala devam etmektedir. Bu gidişimde Kazan ve Svijazhsk'i gezebildim.

Bir yıl sonra Kazan'a TurkLang (Dürk Dillerinin Bilgisayarla İşlenmesi) konferansına katılmak üzere gittim. Eylül ayına denk gelen bu konferans sonrasında Kazan dışında Bulgar Kentini görme fırsatım oldu.

Kazan'a son gidişim yine TurkLang konferansı nedeniyle oldu. Bu kez daha önce Kazan'da görmediğim yerleri ve yine Bulgar Kentini gördüm. 2024 yılının Aralık ayıydı ancak henüz kar yoktu.

4 - Sunuş

Tataristan'da gördüğüm yerler

Gezi kitaplarımda okuduğunuz bilgilerin çoğunu açık kaynaklardan elde ediyorum. Derlediğim bilgileri birleştirip önemli kısımlarını ayıklıyorum. Açık kaynaklarda bulunan bazı bilgiler yanlı veya çarpıtılmış olabiliyor. Bunları temizlemeye çalışıyorum. Kendi gördüğüm, deneyimlediğim ve öğrendiğim bilgileri de ekliyorum. Böylece kitapların metin kısımları oluşuyor.

Kitaplarda anlattığım bölümlere örnek bir iki fotoğraf koyuyorum. Bu fotoğrafların açıklamaları tıklandığınızda, benim web sayfama yönlendilirsiniz. Yönlendirildiğiniz sayfada, ilgili bölüme ilişkin diğer fotoğrafları görebilirsiniz. Göreceğiniz fotoğrafların tümüyle benim çektiğim fotoğraflar olduğunu bilmenizi isterim.

Kitabı okuduktan sonra, görüş ve önerilerinizi iletirseniz sevinirim.

İçindekiler

Sunuş 3

Tataristan 1

Köken 2

Tarihçe 3
- Tarih Öncesi 3
- Türklerin Gelişi 3
- Rus istilası 5
- Rus İç Savaşı 6
- Sovyet Dönemi 6
- Sovyetlerin Çöküşü Sonrası 7

Demografi 7

Diller 8

Din 8

Siyaset 9

Coğrafya 9

Ekonomi 10

Turizm 11

Kültür 12

Kazakistanda Gördüğüm Yerler 12

Kazan 13

Köken 14

Kentin Arması 14

Tarihçe 15
- Orta Çağ 15
- Rus Çarlığı Dönemi 16
- Rus İmparatorluğu Dönemi 17
- Sovyet Dönemi 18
- Yakın Dönem 19

Coğrafya 19
- İdil Nehri 19
- Kent Planlaması 21

Ekonomi 22

Kazan'da Görülmesi Gereken Yerler 23
- Kazan Kremlini 23

Eski Tatar Mahallesi 26
Mercani Camisi 28
Nurulla Camisi 29
Apanay (Apanayevskaya) Camisi 31
Kazan Nuru Camisi 31
Ekiyat Tatar Devlet Kukla Tiyatrosu 32
Buz Heykelleri 33
Bauman Caddesi 33
Epifani Katedrali 34
Aziz Nikolaos Katedrali 35
Aziz Petrus ve Pavlus Kilisesi 36
Tataristan Cumhuriyeti Ulusal Müzesi 37
Tatar Halkının ve Tataristan Cumhuriyeti'nin Devlet Tarihi Müzesi 39
Hazine Ulusal Sanat Galerisi 39
Sovyet Hayatı Müzesi 40
Kazan Federal Üniversitesi 40
Tataristan Cumhuriyeti Milli Kütüphanesi 42
Kazan Tatar Tiyatrosu 43

Bolgar Kenti 45

Tarihçe 46
Tarihi Alan 46
Önemli Yapılar 48
Bolgar Medeniyeti Müzesi 49
Kur'an Müzesi (Muzey Korana) 50
Katedral Camisi 50
Meryem'in Göğe Kabulü Kilisesi 51
Ak Oda 52
Kara Oda 52
Han Türbesi 53
Han Hamamı 53
Ak Mescit 54
Ekmek Müzesi 55

Svijazhsk 57

Meryem'in Göğe Kabulü Manastırı 60
Meryem'in Göğe Kabulü Katedrali 61
Aziz Nikolskaya Kilisesi 62
Holy Trinity Church 62
John the Baptist Monastery 63
Aziz Konstantin ve Helena Kilisesi 63
Museum of the History of Sviyazhsk 64

Tataristan

Tataristan, Rusya Federasyonu'nun iç kesimlerinde, İdil (Volga) ve Kama nehirlerinin birleştiği bölgede yer alan özerk bir cumhuriyettir. Başkenti ve en büyük kenti, ülkenin önemli bir kültür merkezi olan Kazan'dır. Bölgenin temel zenginlik kaynağı petroldür ve güçlü bir petrokimya endüstrisine sahiptir.

Tataristan'ın çevresi tümüyle Rusya Federasyonu'na bağlı diğer özerk cumhuriyetler ve oblastlar (bölgeler) ile çevrilidir. Çevresindeki komşu ülkeler şunlardır:

- Doğu: Başkurdistan Cumhuriyeti (Özerk Türk Cumhuriyeti)
- Batı: Çuvaşistan Cumhuriyeti (Özerk Türk Cumhuriyeti)
- Kuzeybatı: Mari El Cumhuriyeti
- Kuzey ve Kuzeydoğu: Udmurtya Cumhuriyeti ve Kirov Oblastı
- Güneydoğu: Orenburg Oblastı
- Güney: Samara Oblastı
- Güneybatı: Ulyanovsk Oblastı

2 - Tataristan

Tataristan'ın, doğu komşusu Başkurdistan ile güçlü kültürel, dilsel ve etnik bağları bulunmaktadır.

Tataristan'ın yüzölçümü 87.836 Km^2 ve nüfusu (2021 sayımına göre) 4.004.809'dur. Başkent Kazan'ın nüfusu 1.200.000 dur.

Köken

"Tatar" etnik adı ilk olarak VIII. yüzyılda, Orta Asya'da ortaya çıkmıştır. Kül Tigin Yazıtı'nda (723), Otuz Tatar ile Tokuz Tatar kabile birliklerinden söz edilmektedir. XIII. yüzyılın başlarında Tatar birlikleri, Cengiz Han'ın Moğol İmparatorluğu'nun askeri seferlerine katılmışlardır. Moğol seferleri sonucunda XIII. ve XIV. yüzyılda ortaya çıkan Altın Orda Devleti'nde nüfusun çoğunluğunu Kıpçaklar oluşturmaktaydı. Türk-Moğol kültüründe "soyluluk" ve "güç" anlamlarıyla özdeşleşen ve askeri sınıf için kullanılan "Tatar" adı, çoğunluk tarafından topluluk adı olarak benimsenmiştir. Orta Çağ dönemi Rus devletinde, Avrupa'da ve Müslüman ülkelerde Tatar adı, Altın Orda Devleti'nin nüfusunu tanımlamak için kullanılmıştır. Altın Orda toplumunda şekillenen etnik ve siyasi öz bilincin etkisiyle Tatar adı, bütün Altın Orda topraklarına yayılarak özellikle Cuci soyundan gelen asiller tarafından benimsenmiştir.

Altın Orda devletinin halkı bazen Moğol, bazen Tatar olarak adlandırılırdı. XV.-XVI. yüzyılda Tatar adı, Kazan Hanlığı gibi Altın Orda döneminin sonunda ortaya çıkan devletlerin halklarını belirtmeye başladı. İdil-Ural bölgesindeki Türk nüfus ise bu adı, öz adı olarak ancak XIX. yüzyılın ikinci yarısı ve XX. yüzyıl başında benimsemiştir. Bunda, ünlü Tatar düşünürü Şihabeddin Mercani'nin (1818-1889) etkisi çok büyüktür.

Bugünkü Tatarlar, üç ana gruptan oluşurlar: İdil-Ural, Sibirya ve Astrahan Tatarları. Geçmişte bütün bu grupların kendi yerel öztanımları da vardı. Örneğin, İdil-Ural Tatarları kendilerini Müslüman, Kazanlı, Mişer, Tipter veya Kreşin olarak adlandırırlardı. Dini kimliğe dayanan Müslüman tanımının, Kazan Hanlığı düştükten sonra topluluk içinde birliği sağlamanın en önemli etkeni olduğunu açıktır. XVIII. yüzyılın sonunda II. Katerina'nın dini özgürlükler tanıyan reformları sonucunda dini etkileşimin önemi artınca, Müslüman terimi yeni bir ivme kazanır. XIX. yüzyılın ortalarında ulusçu hareket gelişmeye başlayınca, Tatar düşünürleri dini kimlikten uzaklaşarak ulusal kimliğe geçmenin önemini vurgulamaya başlarlar. Ulusal öztanım için çeşitli önermeler yapılır. İdil-Ural Türkleri için Tatar adının sürekliliğini tarihsel analiz yoluyla ve ret edilemez kanıtlar göstererek kanıtlayan Şihabeddin Mercani'nin önerisi, en inandırıcı kanıt olarak kabul edilir.

Sovyetler Birliği'nin kuruluş aşamasında devlet düzeyinde kullanılan bir ad olarak benimsenince Tatar adının öztanım olarak kullanımı pekişmiş olur. XIX. yüzyılın sonunda,

Türk halklarını Türk adı altında birleştirme ülküsüyle Ceditçilik hareketi başlamıştır. İsmail Gaspıralı Türk topluluklarını ortak bir Türkçede konuşmaya çağırır ve bu dilin adının da Türkçe olduğunu söyler.

Tatar dili, Türkçenin Kıpçak grubu içinde sayılır. Bu ailede Başkurtça, Kazakça ve Kırgızca yer alır. Tatar dilinde üç lehçe vardır: Batı (Mişer), Orta (Kazan Tatarları) ve Doğu (Sibirya Tatarları). Günümüz edebî Tatarcasının temelini, XIX. ve XX. yüzyılda gelişen Orta (Kazan Tatarları) lehçesi oluşturmaktadır.

Tarihçe

Tarih Öncesi

Günümüzdeki Tataristan bölgesinde yerleşik hayata geçilmesi Paleolitik döneme kadar uzanmaktadır. Bölgede Taş ve Bronz Çağlarına ilişkin bazı kalıntılar bunu kanıtlamaktadır.

Demir Çağı'nda (MÖ VIII. yüzyıl - MS III. yüzyıl), Fin-Ugor dilini konuşan bir halk olan Ananyinoların, yukarı İdil ve Kama nehir vadileri bölgesinde yaşamış olmaları olasıdır.

MÖ IV. yüzyıldan sonra İdil-Kama havzasının büyük bir kısmı, İskitlerle/Sakalar (Türk soyu oldukarı kanıtlanmıştır) akraba oldukları düşünülen İmänkiskä kabileleri tarafından kullanılmıştır. MS I. yüzyılın başlarında aşağı Kama'da Pyanobor olarak adlandırılan (Fin-Ugor kökenli olabilirler) yeni bir kabile ortaya çıkmıştır.

Geç antik dönemdeki büyük göçler sırasında Sibirya Türkleri ve Fin-Ugor kabileleri orta İdil'in doğusundaki bölgeye yerleşmiş ve Pyanoborlar'ı Kama havzasından sürmüşlerdir. Pyanobor kabileleri günümüzde Tataristan'ın kuzey ve kuzeybatı kesimlerinde yaşamaya devam etmiştir.

Türklerin Gelişi

Bulgar Türkleri'nin adına tarihte ilk olarak 482'de rastlanmaktadır. Attila'nın 453'te ölümünden sonra Hun birliği çözülmüş, bunun üzerine Kafkaslar'dan Tuna'ya kadar Karadeniz'in kuzeyindeki bölgelerde Bulgar Türkleri siyasi birlikler kurmuşlardır.

Bulgar kabilelerinden Utigurlar doğuda Kuban ırmağı yörelerinde, Kutrigurlar da batıda Tuna'nın kolları ile Besarabya yörelerinde egemen oldular. Balkanlar'da sınır güvenliğini sağlamak isteyen Doğu Roma İmparatoru Zenon (476-491) Kutrigur Bulgarları'nı Utigurlar'a karşı kışkırtarak savaşa sürükledi. Yenilen Kutrigurlar'dan 2000 kadar aileyi savaş sonrasında (482) Trakya'ya yerleştirdi ve Hıristiyan olmalarını sağladı. Diğer Bulgarlar VI. yüzyılda Orta Asya'dan batıya göç eden Avarlar'ın egemenliğine girdiler (559). Bulgar Hanı Kuvrat Han zamanında (584-642) Avar idaresinden kurtuldular ancak VII. yüzyılda Don

ve Kuban ırmakları arasındaki yurtlarına baskılarını arttıran Hazarlar'ın egemenliğini kabul etmek zorunda kaldılar. Hazarlar'ın baskıları üzerine Kutrigur Bulgarları Kuvrat Han'ın küçük oğlu Esperih başkanlığında Dobruca taraflarına göç ettiler.

Müslümanların Konstantinopolis'i kuşatmalarından (674-678) faydalanarak Doğu Roma'yı yendiler (681). Böylece Tuna Bulgarları Balkanlar'da ve Orta Avrupa'da önemli bir siyasi varlık haline geldiler. Malamir Han zamanında (831-836) Bulgarlar arasında Doğu Roma'nın etkisiyle Hıristiyanlık yayılmaya başladı ve Persiyan Han döneminde (836-852) devam etti. Boris Han'ın (859-890) Hıristiyanlığı kabul etmesiyle (864) Tuna Bulgarları bütünüyle hıristiyan oldular ve zamanla Slavlaşarak kendi öz benlik ve dillerini unuttular.

İdil Bulgarları. VII. yüzyılın ikinci yarısında Kutrigur Bulgarları'nın Tuna boyuna göçü sırasında Utrigur Bulgarları da kuzeye doğru çekilerek Orta İdil boyuna gittiler ve bugünkü Tatarlar'ın ve Çuvaşlar'ın yaşadıkları topraklarda yerleşip İdil Bulgar devletini kurdular (700). Bu bölgeler önemli su yolları ile ticarete, verimli toprakları ile ziraata, ormanları ile avcılığa ve arıcılığa çok uygun olduğundan buralarda zamanla ekonomik bakımdan geliştiler; kültür seviyeleri yükseldi. Bulgar, Biler, Suvar, Oşal, Tetiş gibi önemli kültür ve ticaret merkezlerini kurdular.

İdil Bulgarları bir yandan İskandinav, Rus ve Baltık ülkeleriyle, öte yandan Türkistan, İran, Arap ve Doğu Roma ile ticaret yapıyorlardı. İslam ülkelerinden gelen tüccarlar vasıtasıyla Bulgarlar arasında kısa zamanda İslam dini ve kültürü yayıldı. Bulgar Hanı Yaltavar oğlu Almış Han müslüman oldu ve 920'de Bağdat'a halifeye elçi göndererek Bulgar halkına İslam dinini öğretecek din bilginleri ile cami ve kale yapacak mimarlar istedi. Halife Muktedir-Billâh da 922'de Bulgar ülkesine bir elçi heyeti yolladı.

İdil Bulgarları XIII. yüzyılın ikinci yarısına kadar yerleşik bir halde refah içinde yaşadılar. Fakat Bulgarlar'ın 1223'te Don bölgesinde Kumanlar'la yaptıkları bir savaştan Aral bölgesine dönen Moğol ordusuna saldırmaları ve onları yenmeleri kendi felaketlerini hazırladı. Nitekim Batu Han'ın emriyle Moğollar uzun bir hazırlıktan sonra 1236'da Bulgarlar'a saldırdılar ve bütün kentlerini yakıp yıktılar; halkı da kılıçtan geçirdiler. Hayatta kalanlar ise Altın Orda'nın Kıpçaklarıyla karışarak "İdil Tatarları" olarak anılmaya başlandılar. 1430'larda bölge, merkezi Kazan olan Kazan Hanlığı'nın kurulmasıyla yeniden bağımsızlıklarına kavuştular. Yeni başkent Kazan, İdil Nehri üzerinde, Bulgarlar'ın yıkılan eski başkentinin 170 Km kuzeyine inşa edildi.

Bulgarlar Altın Orda devrinde (1283-1452) biraz toparlanıp varlıklarını sürdürdülerse de 1361'de Altın Orda Hanı Pulat Timur'un saldırısına uğradılar ve belli başlı kentleri yıkıldı. 1391'de ise Timur'un Altın Orda Hanı Toktamış'a karşı yaptığı sefer sırasında Altın Orda

kentleriyle birlikte İdil Bulgarları'nın kentleri de yıkıldı. Bulgarlar bundan sonra Kazan Hanlığı'na bağlı olarak yaşadılar.

Kazan Hanlığı, 1550'li yıllarda Çar Korkunç İvan'ın birlikleri tarafından işgal edildi. Kazan şehri ise 1552'de ele geçirildi. Çok sayıda Tatar zorla Hıristiyanlaştırıldı ve kültürel olarak Ruslaştırıldı. Kazan'da katedraller inşa edildi. 1593 yılına gelindiğinde ise bölgedeki tüm camiler yıkılmıştı. Rus yönetimi cami inşasını yasakladı. Bu yasak, ancak XVIII. yüzyılda, Büyük Katerina'nın hükümdarlığı döneminde kaldırıldı. Katerina'nın himayesinde yeniden inşa edilen ilk cami, 1766–1770 yılları arasında yapıldı.

Rus istilası

1552'den sonra Tatar Hanlığı Moskova'dan yönetildi. 1555 yılında Kazan'a İdil-Ural halklarını vaftiz etme yetkisiyle bir piskopos atandı. Birçok kilise ve manastır inşa edildi ve Rus köylüler ve zanaatkarlar Tataristan'a yerleştirildi. Aynı dönemde Tatarlar, nehir ve yollara yakın bölgelerden uzaklaştırıldılar. Rusların baskısına dayanamayan çok sayıda Tatar XVI. ve XVII. yüzyıllarda Yukarı Kama, Trans-Kama bölgesi, Başkurtistan, Urallar ve Sibirya'ya göç etti. Bunun sonucunda bölge genelinde tarım, sanayi ve ticaret geriledi. Yerel halk ağır vergiler ödemek zorunda bırakıldı. Tatar soylularının bir kısmı Rus İmparatorluğu'nun soylularına katıldı; birçoğu ayrıcalıklarını korumak için vaftiz oldu.

1708'de Kazan Hanlığı dağıtıldı ve Kazan Guberniyası olarak eyalet haline getirildi. Bu eyalet Orta İdil ve Batı Uralları kapsıyordu. Kazan, 20.000 vatandaşıyla Rusya'nın önemli ticaret ve el sanatları merkezlerinden biri oldu. Üretim gelişti ve XIX. yüzyılın başında deri, sabun ve mum fabrikaları kuruldu.

İşgal sınırlandırmaları, ağır vergilendirme ve Hıristiyan olmayanlara karşı ayrımcılık Tatarların kültürel ve ekonomik gelişimini engelledi. Bunun sonucunda çeşitli isyanlar ve köylü ayaklanmaları patlak verdi. Bu dönem sonunda Kazan Hanlığı bağımsızlığını yeniden kazandı.

1773'te Rusya'daki Müslümanlara geniş haklar verildi. 1784'te Tatar asilzadeleri (morzalar), Rus asilzadeleri (dvoryane) ile eşit haklara sahip oldular. Rus İmparatorluğu'nda 1860 reformlarından sonra Tataristan'daki ekonomik koşullar önemli ölçüde iyileşti. XIX. yüzyılda Tatarlar arasında büyük bir orta sınıf gelişti.

1905'teki Rus Devrimi Tatar milli bilincini uyandırdı. Pan-İslamist İttifâk-ı Müslimîn Partisi, Duma içinde milliyetçi kanadı temsil ediyordu. İsmail Gaspıralı, Alimerdan Bey Topçubaşov ve Yusuf Akçura gibi Türkçülük akımının önde gelenleri bu partide yer alıyordu. Tatarca gazeteleri yayınlandı. İlk Tatar tiyatrosu olan Säyyär da bu dönemde ortaya çıkmıştır.

6 - Tataristan

Rus İç Savaşı

Tataristan, 1917 Rus Devrimi sırasında ulusal parlamento, milli hükümet , milli konsey ve milli askeri konsey ile işlevsel olarak bağımsız hale geldi. Bazı Tatar askeri birlikleri komünistlere karşı Rus İç Savaşı'nda yer aldılar. Anti-komünist Tatar devrimciler İdil Ural Devleti'nin kuruluşunu ilan ettiler ancak Moskova Bolşevik hükümeti bağımsız bir Tataristan'ın oluşumunu önlemek için harekete geçti. Müslüman Konseyi, İşçi Bolşevik Konseyi tarafından devrildi. Müslüman Konseyi üyeleri tutuklandı.

1919'da Bolşevikler özerk bir Tatar-Başkurt Sovyet Sosyalist Cumhuriyetini ilan ettiler ancak bölge Beyaz Ordu tarafından işgal edildi. Komünistlerin, Tataristan'ı Rusya Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti'ne dahil etmesi, büyük çaplı göçlere yol açtı. Rus İç Savaşı, Mart 1920'de Dirgen Ayaklanmasının bastırılmasıyla Tataristan'da sona erdi. Komünizm politikasının bir sonucu olarak Tataristan'da 1921-22 Kıtlığı başlamış ve yaklaşık yarım milyon insanın hayatına mal olmuştur.

Sovyet Dönemi

27 Mayıs 1920'de Rusya Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti'ne bağlı Tataristan Özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti kuruldu. Ancak 1920'lerin sonlarında J. Stalin yönetimi Tatar dilinin kullanımına kısıtlamalar getirmeye başladı. Milli kültürün gelişimi önemli ölçüde geriletidi. Tatarların Latin abecesi bırakıldı Kiril abecesi zorunlu kılındı. 1930-1950 döneminde, Tatarca basın, tiyatrolar, okullar ve enstitüler, eğitimin Rus dilinde yapılması gerektiğinden yavaş yavaş ortadan kalktı. Sanayileşme, Kolektivizasyon ve Büyük Temizlik gibi zulümler sanayileşmede önemli düşüşe neden oldu.

Din de baskı altındaydı. Başlangıçta Sovyet yönetimi çoğunlukla Doğu Ortodoks Kilisesi'ni destekledi ve bazı İslami dini akımlar korundu ancak daha sonra bunlar da bastırıldı. Sovyet yönetimine karşı hoşgörü ve özgürlük yanlısı Cedidçilerin bazıları Türkiye veya Mısır'a kaçmak zorunda kaldılar.

II. Dünya Savaşı'da Rusya'yı savunmak için 560.000'den fazla Tataristan askeri savaşa katılmış ve bunların 300.000'den fazlası savaşta hayatını kaybetmiştir. Savaş sırasında birçok Sovyet fabrikası ile SSCB Bilimler Akademisi Tataristan'a taşınmıştır. Savaş döneminde bölgede büyük petrol yatakları keşfedildi. Bu keşifler Tataristan'ı, Sovyetler Birliği'nin endüstriyel olarak en gelişmiş bölgelerinden biri haline getirdi.

1960'lı ve 1970'li yıllarda Tatar Özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nde sanayi, yalnızca petrol ile sınırlı kalmayıp başka alanlarda da gelişme gösterdi. Naberezhnye Chelny kentinde büyük bir otomobil fabrikası olan KamAZ'ın kuruldu.

Sovyetlerin Çöküşü Sonrası

Sovyetler Birliğinin1990'da çökmesinin ardında gelen gelişmeler aşağıda sıralanmıştır:

30 Ağustos 1990: Tataristan Özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin bağımsızlığı ilan edilmiştir.

12 Haziran 1991: İlk seçimlerde Tataristan cumhurbaşkanı. Mintimer Şeymiyev seçilmiştir.

21 Mart 1992: Tataristan'ın statüsü ile ilgili referandum yapıldı. Halkın çoğunluğu Tataristan'ın bağımsızlığını destekledi.

Kasım 1992: Tataristan Anayasası parlamento tarafından kabul edildi.

1994: Rusya Federasyonu ile Tataristan Cumhuriyeti arasında "Yetki Alanlarının Sınırlandırılması ve Karşılıklı Yetki Devri Anlaşması" imzalandı. Tataristan, Rusya Federasyonu'nun eylemli bir kurucu cumhuriyeti haline geldi.

Mart 2002: Tataristan Anayasası'nda çok sayıda değişiklik yapıldı. Tataristan yetkilileri Tataristan'ın Rusya'nın bir parçası olduğunu resmen ilan etti.

20 Aralık 2008'de Rusya'nın Abhazya ve Güney Osetya'yı tanımasına tepki olarak Tatar Milli Meclisi Tataristan'ın bağımsızlığını ilan etti ve Birleşmiş Milletler'den tanınma talebinde bulundu. Ancak bu istek hem Birleşmiş Milletler hem de Rus hükümeti tarafından görmezden gelindi.

Demografi

Tataristan'da yaklaşık 2 milyon eknik Tatar ve 1,5 milyon etnik Rus'un yanı sıra, bazıları Tatarca konuşan önemli sayıda Çuvaş, Mari ve Udmurt yaşamaktadır. Ukraynalı, Mordvin ve Başkurt azınlıklar da kayda değer bir nüfusa sahiptir. Tatarların çoğu Sünni Müslümandır ancak "Keraşen" (Keräşen) Tatarları olarak bilinen küçük bir azınlık Ortodoks Hıristiyan'dır. Keraşen lehçelerinin çoğu, Tatar dilinin merkez lehçesinden yalnızca küçük farklılıklar gösterse de, bu grubun bazı üyeleri kendilerini diğer Tatarlardan ayrı bir kimliğe sahip olarak görmektedir.

Onlarca yıl süren özümseme ve kaynaşma sürecine karşın, bazı Keraşenler 2002 yılındaki nüfus sayımında ayrı bir grup olarak kaydedilmeyi istemiş ve bu hak kendilerine tanınmıştır. Ancak bu durum, Tatarları bağdaşık ve bölünmez bir bütün olarak yansıtmak isteyen pek çok aydın arasında büyük tartışmalara yol açmıştır. Tataristan'da yoğunlaşan bir diğer özgün etnik grup ise Karatay Mordvinleridir.

8 - Tataristan

Ülkede Tatarlar'a Kazan veya İdil Tatarları ismi verilir. Kazan Tatarları'nın dünya genelindeki toplam sayısı yaklaşık 9 milyon olup bunun üçte bir kadarı Tataristan'da yaşamaktadır. Kazakistan'da yaşayanların oransal dağılımı şöyledir: Nüfusun % 52,9'unu Tatarlar, % 39,5'ini Ruslar, % 3,4'ünü Çuvaşlar, kalanını farklı etnik kökenli insanlar oluşturmaktadır. Halkın % 74'ü şehir ve kasabalarda, % 26'sı kırsal alanlarda oturmaktadır.

Tatar ve Udmurt Yahudileri, Türk dillerini konuşan, Fin-Ugor dillerini konuşan ve Slav dillerini konuşan halkların bir arada yaşadığı bölgelerde yerleşen Aşkenaz Yahudileridir. Aşkenaz Yahudileri Tataristan'da ilk kez 1830'larda görülmüştür. Udmurtya ve Tataristan Yahudileri, kültürel ve dilsel özelliklerine göre iki gruba ayrılırlar:

1) Udmurtya topraklarında ve Tataristan'ın kuzeyinde yaşayan Udmurt Yahudileri;

2) Başta Kazan kenti ve çevresinde yaşayan Tatar Yahudileri (veya Kazan Yahudileri).

Diller

Tataristan Cumhuriyeti Anayasası uyarınca Tatarca ve Rusça resmi dildir. 2002 tarihli Rusya Federal Yasası'na göre, resmi yazı sistemi Kiril alfabesidir.

Din

2012 yılı verilerine göre İslam, yaklaşık 3,8 milyonluk nüfusun %53,8'inin mensup olduğu, Tataristan'daki en yaygın inançtır. Nüfusun geri kalanının büyük bir kısmı ya Rus Ortodoks Hıristiyan ya da herhangi bir dine mensup değildir. Tatarlar Müslümanlığı 922 yılında kabul etmişlerdir. Tataristan Müftülüğü, Tataristan Cumhuriyeti Müslümanları Dini İdaresi'dir.

1990 yılında bölgede yalnızca 100 cami bulunurken, 2004 yılına gelindiğinde bu sayı 1.000'in üzerine çıkmıştır. 1 Ocak 2008 tarihi verilerine göre Tataristan'da 1.398 dini kuruluş kayıtlı olup, bunların 1.055'i Müslüman kuruluşlardır. Eylül 2010'da Ramazan Bayramı ile İdil Bulgarlarının İslam'ı kabul ettiği gün olan 21 Mayıs, resmi tatil ilan edilmiştir.

Rus Ortodoks Kilisesi, 150 yılı aşkın süredir Tataristan'daki en büyük ikinci dini topluluktur. Etnik Ruslar, Mordvinler, Ermeniler, Belaruslular, Mariler, Gürcüler, Çuvaşlar ve bir kısım Ortodoks Tatar'dan oluşan yaklaşık 1,6 milyon mensubu vardır.

Tüm resmi etkinliklerde, bir İslam müftüsünün yanı sıra bir Ortodoks rahibi de davet edilmektedir.

Siyaset

Tataristan'ın tek meclisli yasama organı olan Devlet Konseyi, 100 sandalyeden oluşur: 50 üye parti listelerinden, 50 üye ise tek üyeli seçim bölgelerinden seçilir.

Tataristan Cumhuriyeti Anayasası'na göre, cumhuriyetin başkanı (artık "rais" olarak adlandırılmaktadır) yalnızca Tataristan halkı tarafından seçilebilir ancak Rusya federal yasaları nedeniyle bu hüküm süresiz olarak askıya alınmıştır. Valilerin seçimine ilişkin Rus yasası, bu kişilerin bölgesel parlamentolar tarafından seçilmesini ve "rais" adayının yalnızca Rusya Devlet Başkanı tarafından önerilebilmesini öngörmektedir.

Tataristan Cumhuriyeti, Rusya Federasyonu'nu oluşturan cumhuriyetlerden biridir. Rusya Federasyonu'na bağlı birimlerin çoğu, merkezi hükümetle tek tip bir "Federal Antlaşma" (bu antlaşmanın süresi 2017'de dolmuştur) ile ilişkilendirilmişken, Tataristan hükümeti ile Rusya federal hükümeti arasındaki ilişkiler daha karmaşık bir yapıya sahiptir ve Tataristan Cumhuriyeti Anayasası'nda ayrıntılı olarak tanımlanmıştır.

Coğrafya

Tataristan Doğu Avrupa Ovası'nın merkezinde, Moskova'nın yaklaşık 800 Km doğusunda yer alır. Volga Nehri ile (Volga'nın bir kolu olan) Kama Nehri arasında uzanır ve doğuda Ural Dağları'na kadar ulaşır.

Genelde alçak (ortalama yükseltisi 200 m.) ve engebeli bir ovayla kaplı olan Tataristan'da oldukça düz görünüşlü yüzey şekilleri egemendir. Ülke topraklarının deniz seviyesinden en yüksek noktası Bögilme-Belebey platosunda 367 m dir. Toprakların büyük bölümünü İdil'in kollarından Kama nehri sular. İdil üzerinde kurulmuş olan Kuybişev Barajı'nın gölü önemli bir kısmını kaplar. Bölgede kara iklimi etkindir. Kışlar uzun ve sert, yazlar serin geçer. Yıllık yağış miktarı ortalama 400-500 mm kadardır. Yağış en çok yaz aylarında görülür. Pek yağışlı olmayan kış mevsiminde kar kalınlığı 60 cm'yi geçmez.

Tataristan'ın büyük bölümü kara toprakla, yaklaşık % 16'sı da ormanlarla kaplıdır. Doğal bitki örtüsü bozkırdır. İdil kıyısındaki taşkın ovalarında çayırlar yer alır. Toplam alanın %87'sinde baskın ağaç türü meşedir. Onu titrek kavak, ıhlamur, huş ağacı ve sarıçam izler. Toplam orman örtüsü, son 300 yıl içinde %51,2'den %17,1'e düşmüştür.

Ülkenin kuzey-güney doğrultusundaki uzaklığı yaklaşık 290 Km, doğu-batı doğrultusundaki uzaklığı yaklaşık 460 Km dir.

10 - Tataristan

Nehirler

- Azevka Nehri
- Belaya Nehri
- Ik Nehri
- Kama Nehri
- Volga Nehri
- Vyatka Nehri
- Kazanka Nehri
- Zay Nehri

Göller

- Kuybişev Baraj Gölü
- Aşağı Kama Baraj Gölü
- Zainsk Baraj Gölü

Ekonomi

Tataristan endüstrisi gerekse tarımıyla Rusya Federasyonunun ekonomisinde önemli bir yere sahiptir ve federasyonun en zengin ülkelerinden biri sayılmaktadır. Diğerleri gibi bu ülkenin de yer altı ve yer üstü zenginlikleri Moskova projeleriyle yatırımlara tahsis edilmekte, bu nedenle halka gayri safi milli hasıladan çok az pay kalmaktadır. 2021 yılında Tataristan'ın bölgesel gayri safi hasılası 40 milyar avro, kişi başına düşen bölgesel gayri safi hasıla ise 10.000 avro olarak gerçekleşmiştir.

Tataristan topraklarının büyük bir bölümü tarıma elverişlidir. Yetiştirilen başlıca ürünler çavdar, buğday, mısır, keten, patates ve şeker pancarıdır. Ayrıca sebze ve meyve üretimi de gelişmiştir. Hayvancılık ve buna bağlı olarak mandıracılık önemli bir uğraşı alanıdır.

Kuybişev Barajı'ndan elektrik enerjisi elde edilir. Ülkede endüstrinin en önemli kolları petrol, doğal gaz, kimya, petro-kimya, makine, elektronik, kereste ve gıda endüstrileridir.

En önemli tesisler Kazan ve çevresi ile Kama ırmağı boyunda toplanmıştır. Ulaşımda daha çok nehirlerden faydalanılır. Moskova ve İdil havzasının diğer şehirlerine ırmak limanlarıyla düzenli yolcu taşımacılığı yapılır. Demiryolu fazla gelişmemiştir. Ülkenin kuzeybatı ve güneydoğu uçlarından Moskova ve Urallar'a uzanan iki ana hat geçer. Birçok merkez arasında karayolu bağlantısı vardır. Kazan'da büyük bir havaalanı bulunmaktadır.

Bölgenin temel zenginlik kaynağı petroldür. Yılda 32 milyon ton ham petrol üreten Tataristan, 1 milyar tondan fazla tahmini petrol rezervine sahiptir. En büyük yer altı zenginliği petrol ve doğal gazdır. Yılda ortalama 100 milyon ton petrol çıkarılmaktadır. Petrol ve doğal gaz boru hatlarıyla Kazan, Gorki, Ufa, Perm, Saratov ve Sverdlovsk'a taşınır.

Sanayi üretimi, cumhuriyetin bölgesel gayri safi hasılasının %45'ini oluşturur. İmalat sanayii içinde en gelişmiş kollar petrokimya ve makine üretimidir. Kamyon üreticisi KamAZ, bölgenin en büyük işletmesi olup Tataristan iş gücünün yaklaşık beşte birini istihdam etmektedir. Kazan merkezli Kazanorgsintez, Rusya'nın en büyük kimya şirketlerinden biridir. Tataristan'ın havacılık endüstrisi, Tu-214 yolcu uçakları ve helikopterler üretmektedir. Kazan Helikopter Fabrikası, dünyanın en büyük helikopter üreticilerinden biridir. Makine mühendisliği, tekstil, giyim, ahşap işleme ve gıda endüstrileri de Tataristan'da büyük öneme sahiptir.

Turizm

Tataristan'da UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer alan üç alan bulunmaktadır: Kazan Kremlini, Bolgar Devlet Müze-Rezervi ve Sviyajsk ada-şehrindeki Meryem'in Göğe Kabulü Katedrali ve Manastırı.

Cumhuriyete yönelik turist akışındaki yıllık büyüme oranı ortalama %13,5; turizm sektöründeki hizmet hacminin büyüme oranı ise %17,0'dir.

Günümüzde Tataristan'da sanatoryum ve tatil köyü turizmi hızla gelişmektedir. Tataristan Cumhuriyeti'nde 46 sanatoryum ve tatil tesisi bulunmaktadır. Tataristan'daki bu tesislerin toplam kapasitesi 8847 yatak olup, konuklara hizmet veren uzman sayısı ise 4300'den fazladır. 2016 yılında 160 binden fazla insan, Tataristan Cumhuriyeti'ndeki sağlık tesislerinde dinlenmiştir.

Kazakistan'daki tarihi ve kültürel öneme sahip turistik yerler aşağıda sıralanmıştır.

- Kazan Federal Üniversitesi
- Kazan Milenyum Köprüsü
- Kazan Kremlini
- Kazan Üniversitesi
- Bolgar (Bulgar)
- Sviyazhsk
- Tüm Dinler Tapınağı

- Kul Şerif Camisi
- Aziz Petrus ve Pavlus Katedrali
- Süyümbike Kulesi
- Milenyum Köprüsü
- Eski Tatar Mahallesi
- Galiaskar Kamal Tatar Akademik Tiyatrosu
- Celil Opera ve Bale Tiyatrosu
- Tataristan Ulusal Müzesi

Kültür

İslam'ın sanatsal tasvirlere ilişkin kuralları nedeniyle Tatarlar, deri mozaiği zanaatının temel bir unsurunu oluşturduğu, kendine has geometrik bir sanat anlayışı geliştirmişlerdir. Ayrıca, "bahar ekim işlerinin tamamlanmasını" kutlayan Sabantuy gibi, İslam öncesi dönemden kalma bazı bayramları da sürdürürler.

Önemli kütüphaneler arasında Kazan Devlet Üniversitesi Nikolay Lobaçevski Bilim Kütüphanesi ve Tataristan Cumhuriyeti Ulusal Kütüphanesi yer alır. Cumhuriyet çapında öneme sahip iki müzenin yanı sıra, yerel düzeyde öneme sahip 90 müze bulunmaktadır. Son birkaç yıl içinde Cumhuriyet genelinde yeni müzeler açılmıştır.

Tataristan'da on iki tiyatro kurumu mevcuttur. Devlet orkestrası, Tataristan Ulusal Orkestrası'dır.

Kazakistanda Gördüğüm Yerler

UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer alan üç yeri gördüm; hatta birden çok kez:

- Kazan Kremlini,
- Bolgar Devlet Müze-Rezervi,
- Sviyajsk ada-şehrindeki Meryem'in Göğe Kabulü Katedrali ve Manastırı

Bulgar Kenti ve Sviyajsk'i ilgili bölümlerde tanıtacağım. Bunların dışında, Kazan içinde görmeye değer tarihi ve kültürel çok yeri gördüm. Bunları Kazan'ı anlatırken tanıtacağım.

Kazan

Kazan, Tataristan'ın başkenti ve en büyük kentidir. Volga ve Kazanka nehirlerinin birleştiği noktada yer alan kent, 425,3 Km^2'lik biryüz ölçümüne sahiptir. Kentte yaklaşık 2 milyon kişi yaşamaktadır.

Tarihsel olarak Kazan, Kazan Hanlığı'nın başkentiydi. XVI. yüzyılda Korkunç İvan tarafından işgal edilerek (1552) Rus Çarlığı'nın bir parçası haline geldi.

Çariçe II. Katerina devrinde (1773-75), Kazakistan'da köylülerin yaşam koşullarının kötülüğü, yaygın hastalıklar, dvoryanlara (Rus soylusu) verilen ayrıcalıkların sonucu olarak 1771'de Yemelyan Pugaçov önderliğindeki geniş halk isyanı oldu. büyük bir isyan oldu.

Bu isyan sırasında Kazan çok büyük zarar gördü ve daha sonra II. Katerina döneminde yeniden inşa edildi. İzleyen yüzyıllarda Kazan, Rusya'nın önemli bir sanayi, kültür ve din merkezi haline geldi.

1920 yılında, Rusya Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti'nin (Rusya SFSC) Sovyetler Birliği'ne katılmasıyla birlikte Kazan, Tatar Özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin (Tatar ÖSSC) başkenti oldu. Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından ise Tataristan Cumhuriyeti'nin başkenti olarak kalmaya devam etti.

Kazan, Tatar ve Rus kültürlerinin canlı bir karışımını barındırmasıyla tanınır. 2023 yılında 4 milyon turistin ziyaret ettiği Kazan'da, Dünya Mirası Alanı statüsündeki Kazan Kremlini 4,5 milyondan fazla ziyaretçi ağırladı. Nisan 2009'da Rusya Patent Ofisi, Kazan'a kendisini "Rusya'nın Üçüncü Başkenti" olarak adlandırma hakkını verdi. Yine 2009 yılında Kazan, "Rusya'nın spor başkenti" seçildi. 2013 Yaz Üniversite Oyunları'na (Universiade) ev sahipliği yapan kent, 2018 FIFA Dünya Kupası'nın da düzenlendiği kentlerden biriydi. Kazan, 12-23 Haziran 2024 tarihleri arasında BRICS Oyunları'na ev sahipliği yaptı.

Köken

"Kazan" sözcüğü, Tatarca ve diğer Türk dillerinde "yemek pişirilen kap" anlamına gelir. Kentin adının kökenine ilişkin çeşitli söylentiler vardır. En olası açıklama, kentin çoğrafyası ile ilgilidir. Kent kazana benzeyen bir çukurda kurulmuştur.

Bir diğer söylenti J. G. Georgi tarafından söylenmiştir. Buna göre, kentin kurucusu Han Altın Bek'in bir hizmetlisi, efendisinin abdest alması için kazanla nehirden su çekerken yanlışlıkla kazanı nehre düşürmüştür. Böylece nehrin adı Kazanka ve kentin adı Kazan olmuştur.

Kentin Arması

Kazan'ın tarihsel sembolü, efsanelerde sıkça adı geçen, ejderhaya benzer efsanevi bir yaratık olan Zilant'tır. Bu konuda farklı söylenceler vardır. Bir söylenceye göre, çok sayıda yılan ve sürüngenin şehrin gelişimini ciddi şekilde engellediği bir dönemde, avcılar yılanların kralını bulup onu etkisiz hale getirmişlerdir. Başka bir söylenceye göre ise kent sakinleri, dev yılanı altın vererek ikna etmiş, bunun üzerine tüm yılanlar kenti terk etmiştir. Bir diğer söylenceye göre ise, ejderhaya benzeyen bu devasa yılan, Han'ın hazinelerini korumaktaydı ve şehrin ele geçirilmesinden önce gizli mağaralara saklanan bu serveti hâlâ korumaya devam etmektedir.

Kazan'ın arması

Tarihsel açıdan bakıldığında, bir dönem Kazan bölgesinde gerçekten de çok sayıda yılan bulunduğu, ancak zamanla sayılarının önemli ölçüde azaldığı bir gerçektir. Kazan'ın ilk resmi arması 18 Ekim 1781 tarihinde onaylanmış ve "beyaz zemin üzerinde, altın

taçlı, kırmızı kanatlı siyah bir yılan" olarak tanımlanmıştır. 1926 yılında ülkede bu tür armaların kullanımı yasaklanmıştır. 1980'lerde Kazan arması yeniden ortaya çıkmaya başlamış, 1990'larda ise Zilant figürü çeşitli üsluplarla basılı yayınlarda yerini almıştır. Günümüzde kullanılan arma ve bayrak tasarımı ise 2005 yılında oluşturulmuştur: Gümüş bir zemin üzerinde, yeşil bir toprak parçası üzerinde duran, kırmızı kanatlı ve dilli, altın renkli pençelere, tırnaklara ve gözlere sahip, başında ise altın bir taç bulunan siyah bir ejderhadır. Kalkanın üzerinde ise "Kazan başlığı" (Kazan tacı) yer alır. Arma bilimi geleneklerine göre ejderha gücü, bilgeliği ve yenilmezliği; toprak yaşamı ve zenginliği; taç gelişimi; kalkanın üzerindeki başlık ise şehrin bir başkent olduğunu simgeler.

Tarihçe

Tataristan'ın tarihi, zaman dilimlerine bölünerek aşağıda anlatılmıştır:

Orta Çağ

Genel kabulllere göre kent, 1000 yıldan daha uzun bir süre önce kurulmuştur. Kazan'ın bulunduğu yerdeki kentsel yerleşimin olası tarihi MS 1004–1005'tir. Kazan Kremlini'ndeki kazılar sırasında elde edilen bulgular (bir Çek sikkesi, taş ve ahşap kent surları, el sanatları ürünleri ve çeşitli eşyalar) bu bilgileri doğrulamaktadır.

Kazan, eski dönemlerde İdil Bulgarları ile Fin-Ugor halklarından olan Mariler ve Udmurtlar arasında bir sınır karakolu işlevi görüyordu.

Kazan'dan bahseden en eski kronik kaydı, Rogozhsky Kroniği'nde yer almaktadır. 1391 yılına ilişkin bu kayıtta, Juketau ve Kazan'ı yağmalayıp ateşe veren "Uşkuyniklerin" (Novgorodlu korsanlar) düzenlediği seferden bahsedilir. Şehir, bu olaydan sonra 40 yıl boyunca boş kalmıştır. Yeni Kazan, nehir ağzındaki bir tepenin üzerinde kurulmuştur. Bu bilgi, Simeon Vakayinamesi'nde ve 1479 tarihli Moskova Derlemesi'nde (Moskovskiy Svod) tekrarlanır. Yeni Kazan, 1438 yılında Uluğ Muhammed tarafından Kazan Hanlığı'nın başkenti olarak kurulmuştur. Kaynaklar, Kazan'ın Kırım'dan gelen Perekop mültecileri (Tatarlar) tarafından kurulduğunu belirtir.

Rus vakayinamelerine göre, 1438 yılında, Altın Orda'dan uzaklaştırılan Han Uluğ Muhammed, Bulgar kalesi Kazan'ı (İske-Kazan) ele geçirmiş, yerel prensi öldürmüş ve kaleyi bugünkü yerine taşımıştır. Kent, Kazan Hanlığı'nın başkenti olmuştur. Kentteki çarşı olan "Taş Ayak", özellikle mobilya ticareti başta olmak üzere bölgenin en önemli alışveriş merkezi haline gelmiştir. Deri ve altın ürünleriyle ün kazanan kentte el sanatları gelişmiş; sarayları ve camileri ise büyük bir zenginliğe kavuşmuştur.

Türk kaynaklarına göre, İdil Bulgar Devleti'nin Abdullah Han zamanında yıkılmasıyla hanın iki oğlu Alimbek ve Altınbek, Kazan nehri boyuna gelerek Eski Kazan olarak adlandırılan kent kurdular. Bu kent bugünkü Kazan şehrinin 45 Km kuzeyinde yer alıyordu. Kent daha sonraki tarihlerde İdil ırmağının ağzına taşındı ve bugün Kazan olarak adlandırılan kent kurulmuş oldu. Altın Ordu devletinin dağılmasından sonra 1437 yılında kurulan Kazan Hanlığı'nın başkenti olan Kazan, bugünden sonra önemli bir ticaret merkezi oldu. Sibirya ve Orta Asya'ya ulaşım yolları üzerinde bulunması, bölgede yaz aylarında kurulan panayırlar, kentin ticari ve siyasi önemini artırdı. Kent kısa bir sürede cami, saray, medrese gibi çeşitli İslami eserlerle süslendi ve İdil-Ural bölgesinin en önemli kentlerinden biri oldu. Ancak hanlıktaki iç çekişmeler ve yoğun Rus baskısı sonucunda kent 1552 yılında Rusların eline geçti. Şehirde bulunan Han Sarayı, Nur Ali ve Kul Şerif camileri, Han Mezarlığı gibi pek çok İslami yapı ortadan kaldırıldı. Sadece bugün de sağlam durmakta olan Süyüm Bike minaresine dokunulmadı. Kırmızı tuğladan yapılmış 53 metre yüksekliğindeki bu minare, Kazan kalesinin de içinde bulunduğu şehrin en yüksek noktasına inşa edilmiştir.

Rus Çarlığı Dönemi

1552'deki Kazan kuşatması sonucunda, Çar Korkunç İvan kenti işgal etti. Kazan'ın Rus hakimiyetine geçmesinden sonra Çarlık Rusyası ilk defa Müslüman toplulukla karşılaştı. Yöneticiler imparatorluğun bu yeni topluluğunu Hıristiyanlaştırmak amacıyla 1555 yılında Kazan'da bir piskoposlukla kurdular. Piskopos Guriy 1555-1576 yılları arasında büyük bir Hıristiyanlaştırma başlattı. Kazan piskoposluğu devletin de yardımıyla kısa sürede İdil-Ural bölgesinin en önemli misyoner merkezlerinden biri haline getirildi. Aleksandr Gorbatıy-Şuyski'nin valiliği döneminde, Müslüman topluluk zorla ve çeşitli vaatlerle Hıristiyan olmaya zorlandı. Kazan ve bölgesine Rus nüfusun yerleştirilmesi, dinlerini değiştirmeleri için yapılan baskılar Tatarları 1556'da isyana sürükledi. Ancak isyan kısa sürede bastırıldı ve din değiştirmeyenlerin şehir surları içinde yaşamaları yasaklandı. Camiler ve saraylar ise yıkıldı. Hayatta kalan Tatar nüfusu şehirden 50 Km uzağa taşındı ve boşaltılan bu bölgeye zorunlu olarak Rus çiftçiler ve askerler yerleştirildi. Müslümanlar şehrin dışına çıkarıldı ve bugün de Eski Tatar Mahallesi olarak bilinen yeni bir mahalle kurdular.

XVII. yüzyılın başlarında, Rusya'daki "Karışıklık Dönemi" sırasında, Kazan Çarlığı, voyvoda Nikanor Şulgin liderliğinde ve Rus nüfusun da desteğiyle bağımsızlığını ilan etti. Ancak bu bağımsızlık girişimi 1612'de Kuzma Minin tarafından bastırıldı.

Rus İmparatorluğu Dönemi

1708 yılında Kazan Çarlığı sonlandırıldı ve Kazan, Kazan Guberniyası'nın (yönetim bölgesinin) merkezi haline geldi. Büyük Petro'nun ziyaretinin ardından kent, Hazar filosu için bir gemi yapım merkezi oldu.

1722 yılında Çar I Petro Kazan'ı ziyaret etti, bu ziyaretten sonra şehrin ticari ve sosyal önemi artmaya başladı. Çarın emriyle şehirde askerler için kundura ve nehir gemileri yapan fabrikalar kuruldu. 1726'da Duhovni Seminariya açıldı. 1758 yılında ilk erkek lisesi açıldı.

Çariçe II. Katerina 1767 yılında Kazan'ı ziyaret etti. Bu ziyaret sırasında Müslümanlar kendisine müracaat ederek cami yapımı için izin istediler. II. Katerina'nın verdiği izinle Müslümanlar Kazan'ın Ruslar tarafından işgalinden sonra ilk camiyi 1766 yılında inşa ettiler. Bu cami bugün Mercani camisi olarak bilinmektedir. Şehirdeki ikinci cami 1768 yılında Apanayev ailesi tarafından yaptırıldı. 1771 yılında Ahundov ve Apanay medreseleri açıldı.

Don Kazakları atamanı (komutanı) Yemelyan Pugaçev önderliğindeki sınır birlikleri ve köylülerin başlattığı "Pugaçev İsyanı" sonucunda büyük ölçüde tahrip oldu. 1774 yılında İdil-Ural bölgesinde çarlığa karşı büyük bir isyan girişimi başlatan Pugaçev, Kazan'ı ele geçirdi. İsyan sırasında şehirde çıkan yangın üç gün devam etti. Tarihi yapıların çoğu bu yangın sırasında yok oldu, sadece şehrin kalesi sağlam kaldı. Bu isyan girişiminin bastırılmasından sonra yeniden Kazan'ın imarına başlandı. II. Katerina döneminde taş yapılarla ve ızgara planlı bir şehir düzenine göre kent yeniden inşa edildi.

1791'de ilk Rus tiyatrosu, 1786'da barut fabrikası ve 1797'de Duhovni Akademi açıldı. 1785 yılında yeni arazi düzenlemesi sırasında İdil ve Kama nehirleri arasındaki yerler Kazan eyaletine bağlandı. 1804 yılında Kazan Üniversitesi açıldı. Bugün hala hizmet vermekte olan üniversitenin ana binası 1805-1814 yılları arasında inşa edildi.

XIX. yüzyılın sonuna kadar Kazan'daki Hristiyan ve Müslümanlar ayrı mahallelerde ve köylerde yaşıyorlardı. Kazan 1552-1829 tarihleri arasında 9 büyük yangın geçirdi. 24 Ağustos 1829 tarihindeki yangında 9 kilise ve 1309 ev yandı. 1714 yılında Zuye, Viyatka, Kongor, Simbir ve Penza şehirlerini içine alan Kazan eyaleti oluşturuldu.

1800 yılında şehirde ilk matbaa, 1809 yılında üniversite matbaası, 1811 yılında da ilk kitap mağazası açıldı. Kazan'da Şark Matbaası (Azyatiski Tipografiya) isimli ilk Arap harfli matbaa da yine 1800 yılında açıldı. Bu matbaada 1802-1810 tarihleri arasında 50 bine yakın çeşitli dini kitaplar ve Kur'an basıldı. İkinci Arap harfli matbaa 1802 yılında Kaan Üniversitesi'nde açıldı. Bu iki matbaa 1829 yılında birleştirildi. Haritanov Matbaası, Kazan'daki Arap harfli matbaaların en iyilerinden biri idi. Bu matbaada 1909 yılına kadar 2 milyon civarında İslami eser basıldı.

Sibirya'nın yerleşime açılmasından sonra şehrin ticari önemi daha da arttı. XX. yüzyılda Kazan, Rusya İmparatorluğu'nun en önemli ticaret ve kültür merkezlerinden biri durumuna geldi. 2 Ocak 1848'de ilk banka, 24 Mayıs 1850'de ilk kız lisesi, 1860'ta ilk deri fabrikası, 1865'te şehir kütüphanesi, 1876'da Tatar Öğretmen Okulu, 1881 ilk müzik okulu açıldı. Şehrin en büyük kütüphanesi olan Kazan Devlet Üniversitesi Kütüphanesi (Nauçnaya Biblioteka İmeni N. İ. Lobaçevskogo) 1814 yılından itibaren kitap toplamaya başladı. 1907 yılında 18.508 kişinin faydalandığı kütüphanede 160 bin cilt kitap bulunuyordu. 1997 sayımına göre kütüphanede 4.700 bin cilt kitap bulunmaktadır. Bu kitapların 153 bin cildi Tatarca, 23 bin cildi de Arap harfli basılı ve el yazmasıdır. Şehirdeki diğer bir önemli kütüphane de Tataristan Milli Kütüphanesi'dir. Bu kütüphanede de 3.700 bin cilt kitap bulunmaktadır ve bunların 80 bin cildi Tatarcadır.

Sanayi merkezi haline gelen Kazan'a, buradaki sanayi iş gücüne katılmak üzere köylüler göç etti. 1875'te atlı tramvay hizmete girdi. 1905 Rus Devrimi'nin ardından Tatarların, Kazan'ı bir Tatar kültür merkezi olarak yeniden canlandırmalarına izin verildi. İlk Tatar tiyatrosu ve ilk Tatar gazetesi bu dönemde ortaya çıktı.

Sovyet Dönemi

1917'de Kazan, Ekim Devrimi'nin merkezlerinden biri haline geldi. 1918'de kent, Bolşevik hükümeti tarafından bastırılan İdil-Ural Devleti'nin başkenti oldu. Ağustos 1918'deki Kazan Harekatı sırasında, kent kısa bir süreliğine Çekoslovak Lejyonları tarafından işgal edildi. 1920'de Kazan, Tatar Özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin merkezi oldu. 1922'deki Rapallo Antlaşması'ndan 1933 yılına kadar, Alman ve Rus orduları Kazan'da ortaklaşa bir tank okulu (Kama Tank Okulu) işlettiler.

İkinci Dünya Savaşı sırasında, batıdaki pek çok sanayi tesisi ve fabrika Kazan'a taşındı. Böylece kent, tank ve uçak üretimi yapılan bir askeri sanayi merkezi oldu. Savaşın ardından Kazan, bir sanayi ve bilim merkezi olarak konumunu pekiştirdi.

Kazan 27 Mayıs 1920'de kurulan Tataristan Muhtar Cumhuriyeti'nin başkenti olduktan sonra hızla gelişmeye başladı. 1926'da yolcu otobüsleri çalışmaya başladı. 1928'de kanalizasyon inşasına ve yeni konut yapımına başlandı. 1932 yılında havacılık enstitüsü ve sinema filmi üreten bir fabrika açıldı. 13 Nisan 1945'te Rusya İlimler Akademisi'nin Kazan şubesi açıldı. 1954 yılında şehre doğal gaz boru hatları döşenmeye başladı. Kazan Üniversitesi, Pedagoji Üniversitesi, Teknik Üniversite, Konservatuvar ve çeşitli yüksek okullar, şehirdeki en önemli öğretim kurumlardır. İlimler Akademisi'ne bağlı çeşitli enstitüler de üniversite sonrası eğitim verilmektedir. Galiasker Kemal, Kerim Tinçurin, Musa Celil, Kaçalov drama tiyatrosu şehirdeki en büyük tiyatrolardır. Tukay, Lenin, Musa Celil, Gorki ve Devlet Müzesi (700 bin parça koleksiyonu bulunmaktadır) şehirdeki önemli

müzelerdir. Komünist dönemde inşa edilen yeni üniversite binaları, parlamento binası, sirk ve Tataristan oteli şehirdeki görkemli yapılardan bazılarıdır.

Yakın Dönem

1980'lerin sonlarında ve 1990'larda, Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından Kazan yeniden Tatar kültürü ve kimliğinin merkezi haline geldi. Ayrılıkçı eğilimler ise yoğunlaştı. Kapitalizmin geri dönüşüyle birlikte Kazan, Rusya Federasyonu'nun en önemli merkezlerinden biri oldu.

1990'dan sonra Türkler tarafından inşa edilen spor sarayı, pramit (eğlence merkezi), Safar oteli ve filarmoni salonu şehirdeki modern yapılardan bazılarıdır. Ayrıca 1990'dan sonra Kazan'ın hemen hemen her mahallesinde inşa edilmeye başlayan değişik mimarideki küçük camiler ve kiliseler de şehre çok dinli bir kimlik vermiştir. Devlet müzesi, Tukay müzesi, Milli Kütüphane binası, opera binası, Mercani, Apanay, Burnay, Ecim (Azimov), Peçen Pazarı ve Sultan camileri ile St. Pavel ve St Pyotr kiliseleri, Kazan'daki önemli tarihi eserlerdir.

Kent, 2000 yılından bu yana kapsamlı bir yenilenme sürecinden geçmektedir. Kremlin de dahil olmak üzere tarihi merkez yeniden inşa edilmiş ancak bu yenileme çalışmaları sırasında şehrin pek çok tarihi bölgesi tamamen yıkılmıştır. Binyıl kutlamaları kapsamında, Rusya'nın en büyük camilerinden biri olan Kul Şerif Camisi Kazan Kremlin'inde hizmete açılmıştır.

Kazan, 2013 Üniversiad (Dünya Üniversite Oyunları) hazırlıkları çerçevesinde 2010 yılında daha geniş çaplı bir yenilenme sürecine girmiş; bu kapsamda havalimanı modernize edilmiş, caddeler onarılmış, toplu taşıma sistemi geliştirilmiş ve tüm ulaşım ağlarında, büyük mağazalarda ve alışveriş merkezlerinde Rusça, İngilizce ve Tatarca dillerinin kullanımı hayata geçirilmiştir.

Coğrafya

Kazan Avrupa'nın en büyük akarsularından olan İdil (Volga) Nehri'nin Kazanka Nehri ile buluştuğu yerde ve İdil'in dirsek yaptığı noktada kurulmuştur. Kazan ve İdil nehri ilişkisini anlayabilmek için, İdil Nehri hakkında biraz bilgi edinmek yararlı olacaktır.

İdil Nehri

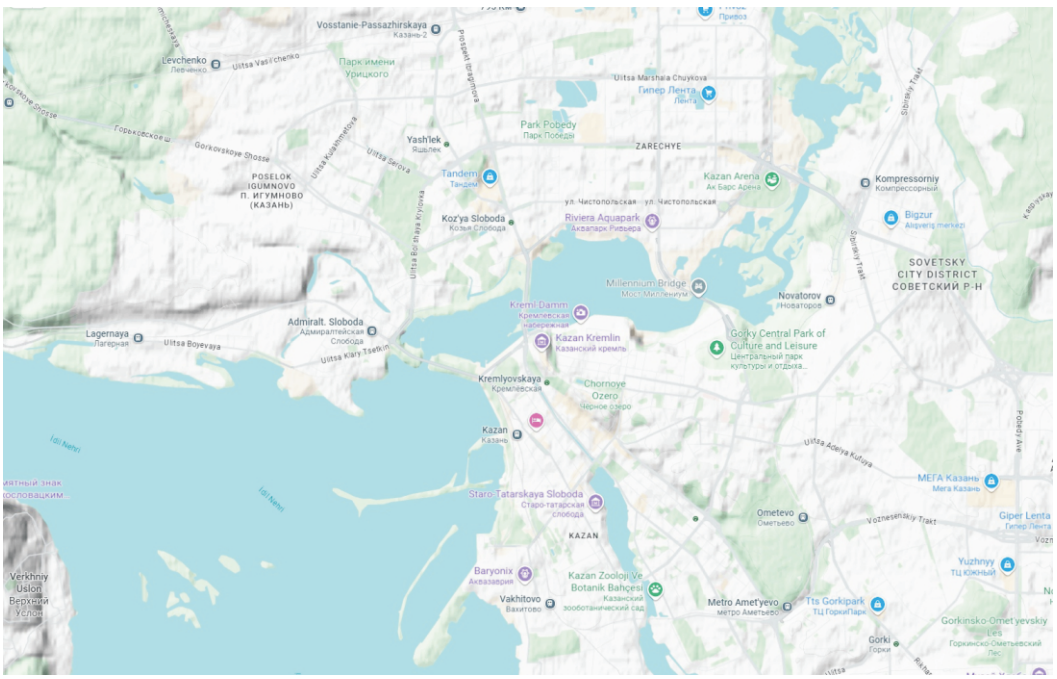
Moskova'nın kuzeybatısındaki Valdai Tepeleri'nden doğan İdil Nehri, yaklaşık 3.530 Km güneyde Hazar Denizi'ne dökülür. Deniz seviyesinden 228 m yükseklikteki kaynağından, deniz seviyesinden 28 m aşağıda bulunan ağzına kadar yavaş yavaş alçalır. Valday tepelerinde bulunan birçok göl ve bataklıktan gelen kaynak kollarının birleşmesiyle

meydana gelen İdil, Rjev'den başlayarak ulaşıma elverişli bir halde akar. Moskova Kanalı'yla birleştiği yerden sonra genişliği 230 metreyi bulur. Bundan sonra nehirde düzenli bir ulaşım sağlanır. İdil'in yatağı üzerinde beş adet baraj bulunur. Bu barajlardan Volgograd Baraj Gölü'ndeki santral, dünyanın önemli hidroelektrik tesislerinden biridir. Bundan sonra Don Nehri'ne 72 kilometre yaklaşır ve iki nehir arasında açılan Volga-Don Kanalı üzerinden Azak ve Hazar denizleri arasında ulaşım sağlanır. Hazar Denizi'ne 50 Km kala 200'den fazla kola ayrılarak İdil Deltası meydana gelir. Bu deltanın genişliği 100 Km'den fazladır.

İdil Havzası, 1.360.000 km²'lik bir alanı kaplar. Rusya'nın nüfusunun %40'ı barındırır.

İdil, kışın üç ayında da donar. Bu sürede nehirden kara yolu olarak faydalanılır. Volga'nın kıyılarında önemli limanları ve ticaret merkezleri yer almaktadır. Bunlardan en önemlileri Nijni Novgorod, Kazan, Samara, Saratov ve Volgograd (Eski adıyla Stalingrad)'dır. Orta Çağ'dan beri bir ticaret yolu olan İdil, bugün hâlâ önemli bir ulaşım yoludur.

İdil Nehri ve 70'ten fazla gemi trafiğine elverişli kolu, bölgenin iç su yollarının yükünün yarısından fazlasını ve yolcuların neredeyse yarısını taşımaktadır. İnşaat malzemeleri ve ham maddeler toplam yükün yaklaşık %80'ini oluştururken diğer kargolar arasında petrol

Kazan kentinin haritası

ve petrol ürünleri, kömür, gıda maddeleri, tuz, traktörler ve tarım makineleri, otomobiller, kimyasal cihazlar ve gübreler yer almaktadır.

Kazan

Doğu Avrupa düzlüğünün hafif dalgalı ve ova ağırlıklı yapısına sahiptir. Kent, yüksekçe bir tepe üzerine kurulan ve çevresi surlarla çevrili olan tarihi Kazan Kremlini gibi hakim noktalar barındırır. Kazanka Nehri kenti ortadan ikiye ayırır.

Kazan kenti İdil üzerindeki kanal sistemi sayesinde Kazan, "beş denizin limanı" olarak adlandırılan geniş bir nehir limanına sahiptir. Şehirde Kazanka Nehri üzerinde 5 köprü ve İdil'in karşı kıyısına bağlanan ana köprüler bulunur. Kent yaklaşık 425,3 Km^{2}'lik bir alanı kaplar.

Kazan şehri büyüyerek İdil Nehri'nin karşı yakasına da geçmiştir. Burada modern binalar, büyük alışveriş merkezleri, sinema ve tiyatro salonları, marketler bulunan yeni bir kent oluşmuş. Mega Market adı verilen ve Türkler tarafından yapılan büyük alışveriş merkezinde gıda, konfeksiyon, parfümeri, kozmatik mağazaları, sinema ve tiyatro salonları bulunuyor.

İki bölge üç büyük köprüyle birbirine bağlanmış. Köprülerden en ünlüsünün adı Milenyum Köprüsü. Kazan, yedi bölgeden oluşuyor: Sovyetski, Novosavinovski, Privoljski, Kirovski, Vahitovski, Aviastroitelnıiy, Moskovski yeni kurulan bölgenin adı. Tiyatroların ve diğer kültür sanat merkezleri Vahitovski bölgesinde bulunuyor. Fabrikalar daha çok Kirovski ve Aviastroitelnıiy bölgelerinde kurulmuş.

Kışlar uzun, soğuk ve kar yağışlı; yazlar ise ılık ile sıcak arasında değişir. Volga Nehri ve çevresindeki geniş su kütleleri ile ormanlık alanlar iklim üzerinde yumuşatıcı bir etki yapsa da kışın sıcaklıklar sıfırın altına düşer.

Kent Planlaması

Kazan kentinin modern kent planlaması, tarihi mirasın korunması ile yenilikçi ekolojik ve kamusal alanların entegrasyonuna dayanmaktadır.

Kazan'ın modern şehircilik ve kent planlama stratejisi şu temeller üzerinde şekillenmektedir:

1-Kamusal Alan Dönüşümü ve Yeşil Altyapı

Kazan, son on yılda nehir kıyılarını ve atıl kentsel alanları halka açık sosyal alanlara dönüştürme konusunda önemli adımlar atmıştır. Bu bağlamda şu çalışmalar yapılmıştır:

- Kazanka Nehri boyunca uzanan koridor, ekolojik dengenin gözetildiği devasa bir doğrusal parka dönüştürülmüştür. URAM Extreme Park (23,000 m²) gençlik odaklı spor ve kamusal alan planlamasının en başarılı örneklerindendir.
- Eski endüstriyel bölge yayaların yarar lanacağı Beyaz Çiçekler Bulvarı'na (170.000 m²) dönüştürülmüştür.

2. Sürdürülebilirlik ve "Eko-Semt" Yaklaşımı

Kentin geleceğe yönelik en büyük çalışmalardan biri, kapsamlı bir yeşil dönüşümdür. Bu kapsamda yapılanlar şunlardır:

- Kazan'da, "2030 Kentsel Gelişim Haritası" doğrultusunda sürdürülebilir enerji, en düşük karbon ayak izi ve doğayla iç içe yaşam alanları sunan eko-semtler tasarlamaktadır.
- Machaon Valley adı verilmiş olan ve 180 hektarlık bir alanı kapsayan bu büyük plan, konut alanları ile yeşil dokuyu modern bir şehircilik vizyonuyla sentezlemektedir.

3. Çok Kültürlü Kimliğin Korunması

Kazan'ın kent planlamasının en hassas dengesi, Türk-İslam mimari mirası ile Rus-Ortodoks kültürünün kentsel dokuda bir arada yaşatılmasıdır. Bu çerçevede şu kararlar alınmıştır:

- Kentin kalbi sayılan tarihi merkezde kat yükseklikleri sınırlandırılmıştır.
- UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer alan Kazan Kremlini odak noktası alınarak, çeperindeki kentsel silüetin bozulmaması için sıkı imar kuralları uygulanmaktadır.

Kul Şerif Camii ve Blagoveşçenskiy Katedrali gibi sembol yapılar kentin algısal yapısındaki ana odak noktaları olarak planlanmıştır.

Ekonomi

Kazan, Rusya'nın en büyük sanayi ve finans merkezlerinden biri olup, inşaat sektörü ve birikmiş yatırımlar açısından Volga ekonomik bölgesinin önde gelen şehirleri arasındadır. Şehrin gayri safi bölgesel hasılası 2011 yılında 380 milyar ruble olarak gerçekleşmiştir.

Kazan merkezli bankaların toplam sermayesi, Rusya genelinde üçüncü sırada yer almaktadır. Kentintemel sanayi kolları; makine mühendisliği, kimya, petrokimya, hafif sanayi ve gıda sektörleridir. Yenilikçi ekonomi, Rusya'nın en büyük BT parkı (IT-Park) ile temsil edilmekte olup, bu tesis Doğu Avrupa'daki bilim parkları arasında türünün en büyüklerinden biridir.

Kazan'da Görülmesi Gereken Yerler

Kazan'da gezip gördüğüm yerler ile ilgili bilgileri bu bölümde okuyabilirsiniz

Kazan Kremlini

Korkunç İvan'ın emriyle, eski Kazan hanlarının kalesinin kalıntıları üzerine inşa edilmiştir. 2000 yılında UNESCO Dünya Mirası listesindedir. Tatar-Müslüman kültürü ile Rus-Ortodoks kültürünün karışımının ürünü olarak kabul edilir. Kazan Kremlini, Kazan'ın yüksek bir yerine Kazanka ve İdil nehirlerini görecek biçimde yapılmış bir kaledir. Kale içinde, değişik dönemlerde yapılmış tarihi binalar ve anıtlar bulunmaktadır. Bu anıtlar ve yapılar aşağıda tanıtılmıştır:

Müjde Katedrali

1554–1562 yılları arasında yapılmış olan bu katedral kale içindeki en eski yapıdır. Kazan'ın o döneme ilişkin birçok binası gibi, tuğla yerine yerel açık renkli kumtaşından inşa edilmiştir. Ünlü Pskovlu mimarlar Postnik Yakovlev ve İvan Şirjay, Çar tarafından Kazan Kremlin'ini taştan yeniden inşa etmek üzere davet edilmişlerdir. Katedralin çan kulesi, Korkunç İvan'ın isteği üzerine beş katlı olarak inşa edilmiş ve Moskova'daki

Kazan Kremlin'in Uzaydan görünümü

Büyük İvan Çan Kulesi'ne benzetilmiştir. Bu çan kulesi 1930'da Sovyetler tarafından yıkılmıştır.

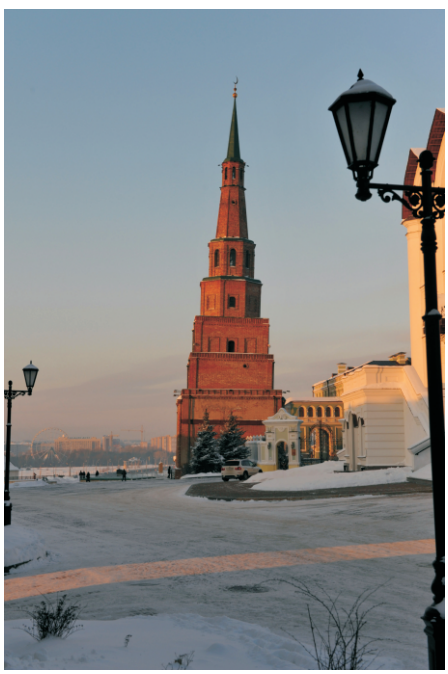

Müjde Katedrali (2014)

Müjde katedrali Kazan Kremlini'nin kuzeydoğu bölümünde bulunur.

Söyembikä Kulesi

Kremlin'de bulunan yapılar içinde en önemlisi 77 m yüksekliğinde, yedi katlı bir kule biçiminde olan Süyümbike minaresidir. Minarenin ilk üç katı dört, diğer katları sekiz köşelidir. Safa Giray'ın karısı, 1548 yılında çocuk yaşta Kazan Hanlığının başına geçen Ötemiş'in annesi olan Süyümbike tarafından yaptırılan minarenin yapımıyla ilgili değişik hikayeler anlatılmaktadır. Bunlardan en çok bilineni şöyledir: Rus Çarı IV. İvan, Süyümbike'yle evlenmek ister. Süyümbike'nin kabul etmesi için Kremlin'i yaptırır. İvan'ın teklifini kabul etmek zorunda kalan Süyümbike, manastırın yanına bir minare yaptırmak istediğini, minareyi yaptırdıktan sonra kendisiyle evleneceğini söyler İvan'a. Minare kısa sürede yapılıp tamamlanınca Süyümbike minareye çıkar ve kendini aşağıya atarak intihar eder.

Söyembikä Kulesi (2014)

Spasskaya Kulesi

Kazan Kremlin'in güney ucunda yer alan ve ana giriş kapısı olarak hizmet veren kule Spasskaya Kulesi'dir. Spasskaya Kulesi, eskiden yakınlarda bulunan Spassky Manastırı'ndan adını almıştır. Manastırın binaları arasında Aziz Nikola Kilisesi (dört sütunlu) ve Kurtarıcının Başkalaşımı Katedrali (altı sütunlu) bulunmaktaydı. Bu yapılar, Joseph Stalin'in yönetimi sırasında Komünistler tarafından yıkılmıştır.

Kule 1556–1562 yılları arasında, Korkunç İvan'ın Kazan'ı işgal etmesinden sonra Pskoflu mimarlar Postnik Yakovlev ve Ivan Shiryay tarafından inşa edilmiştir. Kulenin yüksekliği 46 m dir.

Başlangıçta beyaz taşlı, iki katlı ve savunma amaçlı T şeklinde geçişli bir yapıyken; XVII. yüzyılda üzerine tuğladan katlar ve çadırbiçiminde bir çatı eklenmiştir. Kulenin tepesinde altın kaplamalı yıldız ve 1963 yılında eklenen elektrikli bir saat bulunmaktadır.

Spasskaya Kulesi (2014)

Kulenin içerisinde Kazan Kremlini'nin surlarını ve kulenin tarihini anlatan Spasskaya Kulesi Müzesi bulunur.

Kale ve Surlar

Kale ve surlar XVI. ve XVII.yüzyıllarda inşa edilmiş ancak daha sonra yenilenmiş beyaza boyanmıştır.

Kazan Kremlin Kale ve Surları (2014)

Kul Şerif Camisi

Caminin aslı XVI. yüzyılda Kazan Kremlini'nde inşa edilmişti. Cami adını Ruslara karşı direniş önderi olan Kul Şerif'ten almıştır. Erken rönesans ve Osmanlı mimarisinin unsurları da kullanılmış olsa da tasarımı İdil Bulgarları için gelenekseldir. 1552'de Kazan'ın işgal edilmesi sırasında Korkunç İvan tarafından yıkılmıştır.

1996 yılından bu yana, görünüşü oldukça modern olmasına karşın, cami Kazan Kremlini'nde yeniden inşa edilmiştir, 24 Temmuz 2005'te açılmıştır. Avlusu da kullanıldığında 6.000 kişilik kapasiteye sahiptir. Günümüzde ağırlıklı olarak bir İslam müzesi olarak hizmet vermektedir. Aynı zamanda dini bayramlarda ibadet için kullanılmaktadır. Türkiye'deki camilerin dışında, Avrupa'nın en büyük camilerinden biridir.

Kul Şerif Camisi, Tataristan`da İslam dininin ve devletin yeniden doğuşunu sembolize etmektedir. Bölgedeki yükseklik farklarından dolayı, üst ve alt olmak üzere iki kat biçiminde yapılmıştır. Üst kat dini törenler (ibadet katı), alt kat ise müze bölümü için planlanmıştır. ‘Bismillah’ sembolü, caminin mimari kompozisyonunun içeriği ve özünü oluşturmaktadır. Bu tarihsel anıtın sanatsal suretinin bir diğer sembolü, yeniden doğuş ve gelişimi ifade eden "lale" olmuştur.

Doğu halklarında çok yaygın olan lale sembolüne, Tatar milli desenlerinde de sıkça rastlanmaktadır. Lale aynı zamanda Rusya, BDT ve Doğu Avrupa Müslümanlarının Diyanet İşleri İdaresi'nin sembolüdür. Caminin ana bölümünün köşelerinde her biri 55 m yükseklikte 4 minare bulunmaktadır. Ayrıca camide 2 küçük ve 2 dekoratif minare de vardır.

Kul Şerif Camisi (2014)

Cumhurbaşkanlığı Sarayı

Konstantin Thon tarafından tasarlanan ve şu anda Tataristan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Sarayı olan Vali Konağı (1843–1853) da ilgi çekicidir. Sarayın, eski bir Han sarayının bulunduğu yerde inşa edildiğine inanılmaktadır. Cumhurbaşkanlığı Sarayı ile Söyembikä Kulesi arasında, ortaçağ camisinin temelleri üzerine inşa edilmiş saray kilisesi yer almaktadır.

Kremlin bugün de Tataristan Özerk Cumhuriyeti'nin yönetim merkezi durumundadır. Cumhurbaşkanlığı, başbakanlık ve bakanlıklardan birçoğu buradaki binalarda hizmet vermektedir. Son yıllarda bazı bakanlıklar şehrin merkezine yapılan yeni binalara taşınmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı Sarayı /2014)

Gizli Kule

Kremlin'in kuzey surunda, eskiden gizli bir su kuyusu barındırdığı için "Gizli Kule" olarak adlandırılan, kapılı bir başka kule daha bulunmaktadır. Bu kule, Kremlin'e yaya erişimine izin verirken, araç girişi sadece acil durumlarla sınırlıdır.

Eski Tatar Mahallesi

Kazan'daki Vakhitovsky bölgesinin güney kısmında yer alan tarihi bir bölgedir. Kuzeybatıdan güneydoğuya doğru uzanan bu mahallenin doğusunda Kaban Gölü ve Bolaq kanalı, batısında şehir içi demiryolu hatları, kuzeyinde Merkez Pazarı ve güneyde Vakhit Meydanı bulunur. Mahalle geleneksel olarak üç tarihi kısma ayrılır: kuzeyde ticari,

merkezde kültürel ve yerleşim, güneyde ise endüstriyel bölümler bulunur. Mahallenin ana eksenini Tukay Caddesidir. Kuzey ve orta kısımlar, Sovyet döneminde inşa edilen Tatarstan Caddesi ile birbirinden ayrılır. Yerleşimin merkezi ise Yunusov Meydanı'dır.

Eski Tatar Mahallesi

Tarihsel nedenlerden ötürü, 1917 öncesinde Kazan'da, birbirinden farklı iki yerleşim alanı bulunuyordu. Kazan'ın Rus kesimi (Karl Marx Caddesi çevresindeki aristokrat kesim), merkezdeki tüccar kesimi ve Fedoseyevskaya Caddesi civarında daha mütevazı evlerin bulunduğu bölge olarak ayrılıyordu). Aşağı Kaban Gölü çevresinde ve Bolaq kanalının ardında (Korkunç İvan'ın şehri işgalinden sonra) XVI. yüzyılda Kazanlı sadık sakinlerinin şehir surlarının gerisine yerleştirildikleri bölgede. Eski Tatar Mahallesi (İske Bistä), 1552 yılında Korkunç İvan'ın işgal etmesinden sonra, kent surları içinden çıkarılan Müslüman Tatar halkının yerleşmesiyle kurulmuştur.

Bu bölgede XVII. ve XVIII. yüzyıllar boyunca özgün bir Tatar mimari yapıları oluşmuştur. Burada, her bir ev Tatar tarihi ve kültürü açısından seçkin isimlerle ilişkilidir. Bu yerleşimin güneybatısında ise, Tatar işçi ve zanaatkar nüfusunun yanı sıra geçmişte kurulmuş veya günümüzde hâlâ faaliyet gösteren sanayi ve ulaşım tesislerinin bulunduğu, mimari ve kültürel değeri daha düşük olan Yeni Tatar yerleşimi yer alır.

Eski Tatar Mahallesi (İske Bistä), Kazan'ın görülmesi gereken en önemli tarihi, kültürel ve turistik merkezlerinden biridir.

1552'deki işgalden sonra din değiştirmeyi kabul etmeyen Tatarların şehir merkezinde yaşaması yasaklanmış ve bu topluluklar Nizhniy Kaban Gölü yakınlarına yerleşerek bu mahalleyi oluşturmuştur.

Eski Kazan (2015)

Özellikle XVIII. ve XIX. yüzyıllarda Tatar tüccarları, din adamları, sanatçıları ve aydınlarının yaşadığı zengin bir kültürel merkez haline gelmiştir.

Eski Kazan (2015)

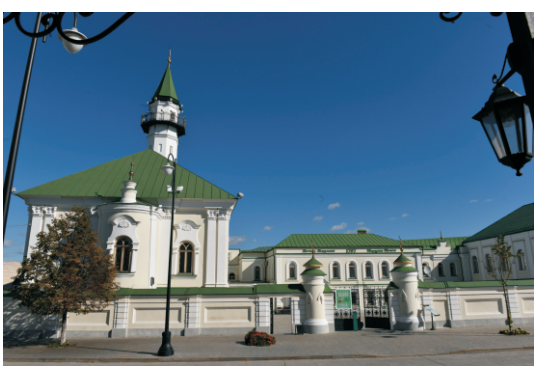
Rus İmparatoriçesi II. Katerina'nın izniyle yapılan tarihi Marcani Camisi başta olmak üzere çok sayıda tarihi cami ve medrese bu bölgede yer alır.

Bölgede Barok tarzı anıtlar, geleneksel rengarenk ahşap ve taş evler ile tarihi Tatar konakları bir arada bulunur. Evlerin bazıları Tatar tarihi ve kültürünün seçkin kişileri ile ilişkilidir. Bunların içinde Kafkaslarda bağımsızlık mücadelelerinin simgesi olan Şeyh Şamil'in kısa bir süre kaldığı ve sonradan kızına hediye ettiği ev de var. Eski haliyle duran ev, Tukay'ın kullandığı eşyaların sergilendiği müze olarak kullanılıyor.

Evler Tatar mimarisine uygun olarak ahşaptan yapılmış. Köy evleri görünümünde ve evlerin iç tasarımlarında Tatar el sanatları kullanılmış. Evler arasındaki boşluklara ve bahçelere etnografik eşyalar serpiştirilmiş.

Mercani Camisi

1552 yılınd Rusların işgaline uğrayan Kazan talan edilmiş ve İslam'a ilişkin izler tamamıyla silinmeye çalışılmıştır. Ruslar, ilk aşamada bölgede mevcut Müslümanları dışlamışlar ve İslam dinini de kovulan inanç ulamı içerisine almıştır. Başta camiler olmak üzere Kazan'da bulunan İslami eserler yok edilmiş, Müslüman halk, bugün Eski Tatar Mahallesi olarak bilinen, o dönemde bataklık olan bölgede yaşamaya zorlanmıştır.

Mercani Camisi (2015)

1555 tarihinde bölge piskoposluk merkezine çevrilmiş ve Piskopos Guriy ile başlayan bir Hıristiyanlaştırma süreci yaşanmıştır. Bunun sonucu bölgede bulunan Tatarların bir kısmı vaftiz edilmiş ve zamanla Kreşin Tatar'i denilen bir grup ortaya çıkmıştır. Ancak uzun yıllar boyunca bu dayatmalara direnen ve Kazan Müslümanlarının çoğunluğunu oluşturan Tatarlar, kendi içlerinde dinlerini yaşamaya ve yaşatmaya gayret sarf etmişlerdir. Bu

baskıcı durum 1766 yılında dönemin Rus Çariçesi II. Katerina'nın Kazan'ı ziyaret sonrası kısmen değişikliğe uğramıştır. II. Katerina, bu ziyareti sırasında Müslüman bir heyeti kabul etmiş, heyet kendisinden Kazan'da bir cami inşası için izin istemiştir. Müslümanların bu talebini geri çevirmeyen II. Katerina, Kazan'da bir camii inşasına onay vermiştir.

Bu izin sonrası 1766-1770 yılları arasında inşa edilen Mercani Camisi, Eski Tatar Mahallesinde yapılmıştır. Camii, ortaçağ Tatar mimari geleneğine uygun, minarenin çatıya dikilmesi şeklinde inşa edilmiş ve bölgesel barok mimarisinin özelliklerini taşımaktadır. Caminin mimarı ise Kazan şehrinin de planlayıcısı olan İ. V. Kaftyrev'dir. İlk aşamada mihrap yeri iç kısmında kalan cami, 1863 yılında ön pencere sökülerek dışa doğru bir mihrap eklenmiştir. 1850'li yıllara kadar Yunusovskoy Mescidi (Yunus Mescidi) olarak adlandırılan cami, bu tarihten sonra, camide görev yapan Şihâbüddîn Mercânî'ye (ölümü 1889) atıfla Mercânî Camisi olarak adlandırılmaya başlanmıştır. 1885 yılında tüccar Z. Ğosmanov minarenin yenilenmesini sağlamıştır. 1887 yılında ise tüccarlardan W. Ğizzätullin ve M. Wälişin minareye şerefe ekletmiştir.

Mercani Camisi (2015)

Cami Kazan'da inşa edilen ilk camidir. Sovyet döneminde gözden kaçan Kazan'daki tek cami idi.

Nurulla Camisi

Nurulla Camisi, tarihi Sennoy (Saman) Pazarı'nın bulunduğu alanda inşa edilmiş bir camidir. Cami, "Yunusovskaya", "Sennaya" ve "Yedinci Katedral" (Sedmaya sobornaya) camisi gibi çeşitli adlarla da anılmaktadır.

XIX. yüzyılın başlarına gelindiğinde, Eski Tatar Yerleşimi (Iskye Tatar bistese) dönemin koşullarına uygun bir altyapıya kavuşmuştu. Bölgede merkezi bir pazar yeri, çeşitli sanayi kuruluşları, eğitim kurumları, oteller, dükkanlar ve daha fazlası bulunuyordu. Ancak Sennoy Pazarı'nda çalışan tüccarlar, ibadet edebilmek için uzaktaki bir camiye gitmek zorunda kalıyorlardı. Bu da oldukça fazla zaman alıyordu. Birçok Müslüman, tezgahlarını uzun süre sahipsiz bırakmak istemediğinden, beş vakit namazı eda etmekte güçlük çekiyordu. Bu durumdan endişe duyan ileri gelenler ve imamlar, bölgenin merkezine daha yakın bir ibadethane kurulması için yoğun çaba sarf ettiler.

15 Ocak 1815'te, Kitayev tüccar ailesinin isteği üzerine bölge yetkilileri, pazarın yakınındaki konutların arasında yer alan boş bir arsaya cami inşa edilmesine onay verdi. Ancak dini

otoriteler, caminin bir Evanjelik kilisesine çok yakın olacağı gerekçesiyle bu öneriyi kabul etmediler.

Nurulla Camisi (2015)

1830'larda, Muhammetrahim İshakoviç Yunusov'un oğulları Tatar toplumu içinde önemli bir konuma geldiler. Kardeşlerden biri, Müslümanlar için kutsal bir mekan inşa edilmesini önerdi. Toplumu gözlemlerken, Tatarların yalnızca ticaret ve alışverişle meşgul olduklarını ve inançlarına karşı giderek daha kayıtsız hale geldiklerini fark etti. Bu eğilimden endişe duyan tüccar, geleneksel değerlere dönüşü teşvik etmek istedi. Böylece, pazar yerinde bir cami kurma fikri doğdu. Toplu ibadet için gerekli tüm olanakları sağlamaya karar verdi ve bu projeyi gerçeğe dönüştürmek adına elinden gelen her şeyi yapacağına söz verdi. Yetkililer kısa süre içinde projeyi onayladı ve inşaat başladı. 1845 ile 1849 yılları arasında, Sennaya ve Moskovskaya caddelerinin kesiştiği noktada güzel ve zarif bir yapı inşa edildi.

Cami 1929'de kapatıldı ve ardından uzun bir süre konut ve idari alan olarak kullanıldı. Yapı, 1992 yılında dini topluluğa iade edildikten sonra, Arapçada "Allah'ın Nuru" anlamına gelen "Nurulla" adını aldı.

Cami kompleksi açılı bir şekilde konumlanmıştır. Günümüzde dini mekan için yardımcı tesisler işlevi gören çok katlı binalarla çevrilidir. Yapısal olarak, iki salonlu, kubbeli bir cami olup kuzey tarafında yükselen bir minareye sahiptir.

Cami, beyaz taştan inşa edilmiş, uzun sekizgen bir plana sahip iki katlı bir yapıdır. Binanın merkezinde, büyük yeşil bir kubbeyle örtülü, çokgen bir ibadet salonu bulunur. Kompleksin bir ucunda ise üç kademeli bir minare yükselir. Sivri kemerli girişi, bir orta çağ kulesini anımsatır. Silindirik minaresi, üzerinde yaldızlı bir küre ve hilal bulunan yeşil bir kubbeyle taçlandırılmıştır. Caminin dekoratif motifleri, İdil Bulgarları ve Orta Doğu'nun en seçkin geleneklerinden esinlenmiştir. İslam'da bahar çiçekleri yenilenmeyi ve yeniden dirilişi simgeler. Bu nedenle, karmaşık süsleme desenleri biçiminde işlenmiş laleler, caminin cephelerini süslerken görülebilir. Minarenin şerefesi ajurlu demir korkuluklarla çevrilidir. Caminin pencereleri ise özenle işlenmiş, renkli vitraylarla bezenmiştir.

Erkekler, ana ibadet salonuna ulaşmak için dik bir merdivenden yukarı çıkarlar. Yeşil ve mavinin hoş tonlarından oluşan iç mekan, çarpıcı bir güzelliğe sahiptir. Kubbenin altında zarif metal avizeler asılıdır. Duvarlar ise Kur'an'dan alınmış, yaldızlı ayetlerle süslenmiştir.

Kadınlara ayrılan ibadet salonu ise zemin katında yer alır. Abdest alma yeri kısmı mermerle kaplı olup, merkezinde oymalı ve süslü bir çeşme bulunur.

Apanay (Apanayevskaya) Camisi

Eski Tatar Mahallesi'nin kendine has özelliği olan bir camidir. Yapının dış cephesi, Rus Barok üslubu ile Tatar süsleme sanatının bir karışımını yansıtır. Tarihsel arka plan

Apanay (Apanayevskaya) Camisi (2015)

1768 ile 1771 yılları arasında, Kazan'daki Müslüman toplumunun önde gelenleri, yanmış veya yıkılmış camilerin yerine iki yeni taş cami inşa etmek için İmparatoriçe II. Katerina'dan izin aldılar. Bunlardan ilki meşhur El-Mercani Camisi, ikincisi ise tüccar Yakub bin Sultangali'nin sağladığı parayla inşa edilen camiydi. XVIII. yüzyıldan XX. yüzyılın başlarına kadar cami, adını da aldığı Apanaev ailesinin himayesinde kaldı. Cemaati varlıklı kişilerden oluştuğu için halk arasında "Bayskaya" (Tüccar) Camisi olarak da anılırdı. Sovyet yönetimi iktidara geldikten sonra kapatılan cami, tarihsel arşiv belgelerine dayanılarak gerçekleştirilen kapsamlı bir restorasyonun ardından 2011 yılında yeniden ibadete açıldı. Caminin çitleri boyunca uzanan Kunçe Sokağı, Kazan'ın en kısa ve en dar sokağı olma özelliğini taşır.

Kazan Nuru Camisi

Kazan Nuru Camisi Kazan'da bulunan, tümüyle ahşap mimarisiyle ünlü modern ve tarihi dokulu bir camidir. Şehrin geleneksel taş yapılı camilerinden farklı olarak, ahşap işçiliği ve huzurlu atmosferiyle hem yerel halkın hem de turistlerin ilgisini çeken önemli bir dini yapıdır.

Caminin inşaatı 1980'lerin sonunda başlamış ve cami 1999 yılında resmi olarak ibadete açılmıştır. Caminin yapılacağı bölgedeki ağaçların kesilmesine karşı çıkan çevre sakinlerine tek bir ağaca bile zarar verilmeyeceği taahhüt edilmiş ve bu söz tutularak yeşillikler korunmuştur.

Cami, ünlü mimarlar Räfiq Bilälef (Rafik Bilyalov) ve M. M. Sultanov tarafından geleneksel Tatar ahşap mimarisine uygun olarak tasarlanmıştır.

Caminin ana gövdesi tamamen ahşap kütüklerden inşa edilmiştir. Bu yönüyle Rusya ve Tataristan coğrafyasındaki eski ahşap ibadethane geleneğini yaşatmaktadır.

Giriş kapısının hemen üzerinde yükselen tek bir silindirik minaresi ve yüksek iki çatılı bir tavan yapısı vardır. İç mekanında kadınlar ve erkekler için ayrılmış özel ibadet yerleri bulunur.

Geceleri yapılan dekoratif dış aydınlatmasıyla şehirde estetik bir "nur" görüntüsü oluşturur.

Kazan Nuru Camisi (2024)

Kazan Nuru, yalnızca bir cami değil, aynı zamanda canlı bir dini ve sosyal yaşam merkezidir, bu kapsamda şu işlevleri yürütür:

- **Şamil Medresesi**: Cami yerleşkesinin içinde İslami eğitimlerin verildiği ve bünyesinde bir tarih müzesi barındıran "Şamil Medresesi" yer alır.
- **Sosyal Hizmetler**: Geleneksel Tatar düğün merasimi olan Nikah, çocuklara isim koyma törenleri, Ramazan ayında iftar organizasyonları ve çeşitli dini meclisler burada düzenlenmektedir.
- **Kültürel Bağ**: Geçmiş dönemlerde çok iyi Türkçe konuşan imamların ve görevlilerin hizmet verdiği cami, Türkiye'den gelen ziyaretçilerin de uğrak noktalarından biridir.

Şehrin modern ve yoğun nüfuslu yerleşim bölgelerinden biri olan Novo-Savinovsky'de, Çistopolskaya Caddesi ile Amirhana Prospekt kavşağında yer alır.

Ekiyat Tatar Devlet Kukla Tiyatrosu

Ekiyat Tatar Devlet Kukla Tiyatrosu, Kazan'da yer alan, Rusya'nın en eski ve en köklü kukla tiyatrolarından biridir. 1934 yılında kurulan tiyatro, günümüzde masalsı bir şatoyu andıran devasa ve ikonik binasıyla tanınmaktadır.

Ekiyat Tatar Türkçesinde "Masal" anlamına gelmektedir.

Kukla Tiyatrosu (2014)

Tiyatroda Rusça ve Tatarca 50'den fazla çocuk ve yetişkin oyunu sergilenmektedir.

Tiyatro Sukonnaya Sloboda metro istasyonu yakınlarında yer almaktadır.

Buz Heykelleri

Kazan kentinde, Ekiyat Tatar Devlet Kukla Tiyatrosu'nun önündeki alana, özellikle yılbaşı ve sonrasında buzdan heykeller yapılmaktadır. Heykeller ışıklandıırldığı için gece de gezilebilmektedir. 2015 şubatında buzdan heylellerin olduğu alanı gezme olanğım oldu.

Buz heykeller (2014)

Bauman Caddesi

Bauman Caddesi Kazan'ın merkezinde yer alan bir yaya caddesidir. Adını Rus devrimci Nikolay Bauman'dan almıştır. Kazan Kremlin'in hemen dibinden başlayan cadde, şehrin ana meydanı olan Tukay Meydanı'na kadar uzanır.

Bauman Caddesi çok renkli tuğlalarla döşenmiştir. Cadde üzerinde banklar ve iki sıra halinde dizilmiş sokak lambaları bulunur. Ayrıca caddede ıhlamur ağaçları da dikilidir. Bauman Caddesi'nde çeşitli fuarlar ve şenlikli etkinlikler düzenlenir.

Tarihçe

Bauman Caddesi uzun zamandır bir ticaret merkezi olarak kabul edilmiş ve şehrin başlıca ticari kuruluşlarının yoğunlaştığı bir yer olmuştur. Burası, Kazan'ın merkez bölgesindeki en önemli ikinci caddeydi. Bankaları, noter ofisleri, çeşitli dükkanları, eczaneleri ve otelleriyle ünlüydü. XX. yüzyılın başında, caddedeki her binada bir dükkan bulunuyordu.

Bauman Caddesi XV. yüzyıldan beri varlığını sürdürmektedir. O dönemde, şehrin kıyısındaki Han Sarayı'ndan başlıyordu. Eskiden burada Nogayskaya Yolu bulunuyordu. XVI. yüzyılın sonunda caddeye "Prolomnaya" (sözlük anlamı "Yarık/Açıklık Caddesi") adı verildi. Daha sonra ise "Bolşaya Prolomnaya" (Büyük Yarık Caddesi) olarak yeniden adlandırıldı

Bauman Caddesi (2014)

(o dönemde, günümüzde Profsoyuznaya Caddesi olarak bilinen "Malaya Prolomnaya" yani Küçük Yarık Caddesi de mevcuttu). Cadde, adını Kremlin surlarında açılan iki gedikten almıştır. Bu gedikler, 1552 yılında Korkunç İvan'ın birliklerinin Kremlin'i kuşatması sırasında Nur-Ali kulesinin ve Aşağı Nogay kapılarının patlatılması sonucu oluşmuştur.

Daha sonra cadde, 1731-1756 yılları arasında inşa edilen "Bogoyavlenskaya" (Epifani/İsa'nın Görünümü) kilisesinden adını almıştır.

Ünlü Rus şarkıcı Fyodor Şalyapin, Bogoyavlenskaya Kilisesi'nde vaftiz edilmiştir. Günümüzde Bauman Caddesi'nde, kilisenin yakınında bir Şalyapin heykeli bulunmaktadır. Bu, dünyadaki türünün tek örneği olan heykeldir.

Caddeye 1930 yılında, bölgenin tanınmış devrimci kahramanı Nikolay Bauman'ın onuruna "Bauman Caddesi" adı verilmiştir. 1873 doğumlu olan Bauman, Kazan Veterinerlik Enstitüsü'nden mezun olmuştur.

Bauman caddesini 2014 yılında şubat ayında dolaştığım. Yerler karla kaplı olduğundan yerlerdeki renkli tuğlaları göremedim. Caddede Türk Bankaları ve Türk firmaları bulunuyordu.

Zilant Ejderhası Heykeli (2014)

Cadde üzerinde Epifani Katedrali'nin Çan Kulesi, Aziz Nikolaos Katedrali ilgi çekici anıtlardır. Ayrıca cadde üzerinde Kazan kedisi ve I. Katerina'nın faytonu heykelleri ve caddenin başındaki Zilant Ejderhası ilginç heykellerdir.

Epifani Katedrali

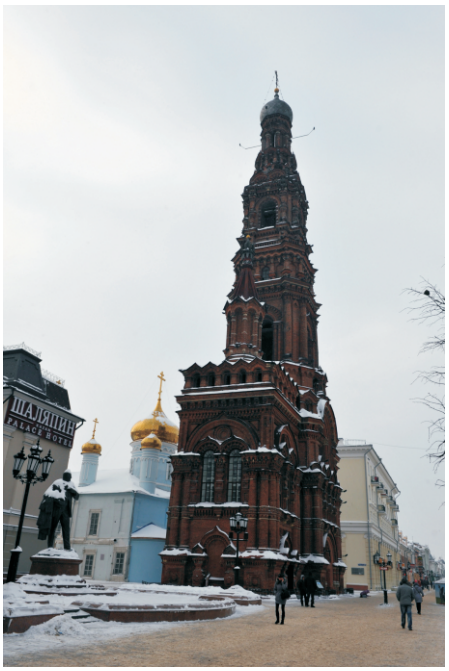
Kilise, Kazan'ın Vakhitovsky semtinde, Bauman Caddesi üzerinde yer almaktadır.

Epifani taş kilisesi ve çan kulesi, tüccarlar Ivan Afanasievich Mikhlyaev ve Sergey Alexandrovich Chernov tarafından 1731-1756 yılları arasında inşa edilmiştir.

Kompleks, ana kilise, kuzey tarafta Aziz Andreas'ın adını taşıyan ısıtmalı kilise, Ostrovsky Caddesi tarafında kırma çatılı alçak iki katlı bir çan kulesinden ve batı tarafında XVIII. yüzyılın sonlarında yapılan din adamı evinden oluşmaktadır.

Devrim öncesi dönemde Epifani cemaati Kazan'ın en büyük cemaatlerinden idi. Üyeler arasında sıradan vatandaşlar, aristokrasi ve önde gelen tüccarlar da bulunuyordu.

1892 yılında Kazan Şehir Kamu Bankası müdür yardımcısı, Kazan'ın fahri vatandaşı ve birinci sınıf tüccar Ivan Semyonovich Krivonosov Epifani Kilisesi'ne 35.000 ruble miras bıraktı. Vasiyetindeki bu miktarın 25.000 rublesinin yeni bir çan kulesinin inşası için kullanılmasını istedi.

Epifani Katedrali Çan Kulesi (2014)

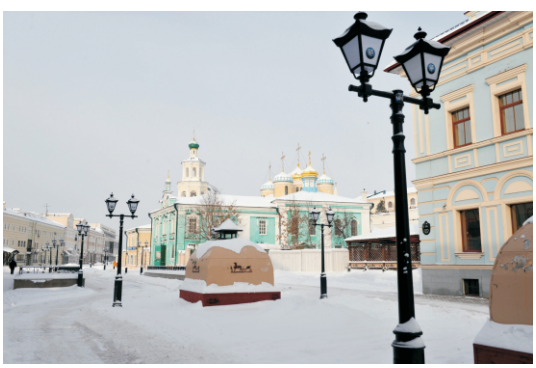
Yeni çan kulesinin inşasına 24 Kasım 1893'te başlandı, ancak yalnızca temeli atıldı ve 9 m derinliğe kadar kazı yapıldı. İnşaat 1895 baharında yeniden başladı ve çan kulesi 17 Ağustos 1897'de tamamlandı. Kulenin yüksekliği 74 m dir. 1 Ekim 1900'de, yaklaşık 300 Kg ağırlığında yeni bir çan kuleye yerleştirildi. Kulenin birinci katında "sohbet odası", ikinci katında, Vaftizci Yahya'nın başının bulunmasının anısına inşa edilmiş bir kilise yer almaktadır.

1901 yılında, şiddetli bir fırtına sırasında, çan kulesine yıldırım çarptı. Bunun sonucunda yangın çıktı duvarda bir buçuk çeyrek m derinliğinde ve bir 70 cm genişliğinde büyük bir delik açıldı.

Epifani Kilisesi, Sovyet döneminde, 1935 yılına kadar hizmet verdi. Epifani Katedrali 1996-1997 yıllarında Rus Ortodoks Kilisesi'ne iade edildi. O zamandan beri kilisede her gün ayinler düzenleniyor.

Aziz Nikolaos Katedrali

Aziz Nikola Katedrali, Rus kültürel miras alanı ve Kazan'ın öne çıkan simgelerinden biridir. Şefaat Kilisesi (Pokrovskaya Kilisesi) ve çan kulesiyle birlikte tek bir kompleks oluşturur. Eski Rus mimari tarzını yansıtan Pokrovskaya Kilisesi, Kazan'da günümüze ulaşan en eski kiliselerden biridir. Hemen yanında ise belirgin bir eğime sahip, 30 metre yüksekliğinde bir çan kulesi bulunur; bu kule, söz konusu eğimi nedeniyle "eğik kule" olarak adlandırılır.

Aziz Nikolaos Katedrali (2014)

Kilise köklü bir geçmişe sahiptir: Günümüzdeki Aziz Nikola Katedrali'nin bulunduğu alanda, 1565 yılı gibi erken bir tarihte, Aziz Nikola Borovsky'ye adanmış ahşap bir kilise yer alıyordu; daha sonra bunun yerini iki sunaklı taştan bir kilise aldı. Bugün var olan Aziz Nikola Katedrali kompleksi ise XVIII. ve XIX. yüzyıllar boyunca aşamalı olarak inşa edilmiştir.

1930'larda kapatılan katedral, II.i Dünya Savaşı yıllarında yeniden açılarak 1946'da katedral statüsü kazanmış, 2021 yılına kadar Kazan Piskoposluğu'nun ana kilisesi olarak hizmet vermiştir

Aziz Petrus ve Pavlus Kilisesi

Aziz Petrus ve Pavlus Kilisesi Kazan'da Celil caddesi üzerindeki bir Ortodoks kilisesidir. Barok tarzda inşa edilmiş olan kilisenin yapımına 1722 yılında başlanmış ve 1726 yılında tamamlanmıştır. Günümüzdeki görünümünü 1890 yılında kazanmıştır. Kent merkezinin panoramik görünümünde önemli bir yere sahiptir. Kilisenin yanında beş katlı, 45 m yüksekliğinde bir çan kulesi bulunur.

Kilisinin yerinde önceleri ahşap bir kilise bulunuyormuş. I. Petro'nun (Deli/Büyük Petro) 27 Mayıs 1722'de, İran Seferi'ne giderken Kazan'a uğradı. İmparator, Jalil Caddesi 19 numarada konumlanmış, önde gelen tüccar ve sanayici İvan Afanasyeviç Mihlyaye'nin görkemli evinde konakladı. Petro Kazan'da ordu için çuha kumaş üreten bir devlet fabrikasını da ziyaret etti. Kumaşın kalitesinden memnun kalmayan İmparator, fabrikayı tüccar Miklyayev'in yönetimine bıraktı ve ona, üretilen fazla kumaşı kendi kârı için satma izni verdi. Ayrıca, 50. yaş gününü de bu şehirde kutlamaya karar verdi. Çar'ın kendisine duyduğu büyük güvenden ötürü büyük sevinç yaşayan İ. Miklyayev, eski ahşap bir kilisenin bulunduğu yere görkemli bir taş kilise inşa edeceğine söz verdi. Taş kilisenin yeniden inşasına aynı yıl başlandı. Ancak 1723 yılında, tamamlanmak üzere olan kilise çöktü. Durumu öğrenen I. Petro, kendi ustalarını Kazan'a gönderdi. Moskova'dan gelen bu ustalar, 1726 baharına gelindiğinde, Rus Baroku tarzında inşa edilen kiliseyi tamamladılar. Mikhlyaev'in kendi konutundan kiliseye doğrudan bir giriş bulunuyordu. Kuzey tarafta ise, Mikhlyaev ailesinin özel kilisesi işlevini gören Kozma ve Damyan Kilisesi yer alıyordu.

Aziz Petrus ve Pavlus Kilisesi (2014)

Kilise, 1939 yılında Sovyet yetkilileri tarafından kapatıldı. Ardından bina, Parti arşivlerinin barındırılması için kullanıldı. 1964'te binanın bir bölümünde bir planetaryum açıldı. 1967'de ise binada, Tataristan Özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Devlet Müzesi'ne bağlı Tatar Uzmanlaşmış Bilimsel Restorasyon Atölyeleri ve diğer kuruluşlar için yer ayrıldı. 25 Temmuz 1989 tarihinden bu yana binada restorasyon çalışmaları yürütülmektedir. Kilise, 1993 yılından beri hizmet vermektedir.

Tataristan Cumhuriyeti Ulusal Müzesi

Tataristan Cumhuriyeti Ulusal Müzesi Kazan'da bulunan, bilimsel araştırma ve kültürel-eğitsel işlevlere sahip, Rusya Federasyonunun en büyük müzelerinden biridir. 5 Nisan 1895 tarihinde açılmıştır. Ulusal Müze, 1981'den 2005'e kadar 80 müzeyi bünyesinde barındıran Tataristan Müze Birliği'nin ana kurumu olarak hizmet vermiştir. Günümüzde Kazan'da 12, Verkhny Uslon ve Kama Tamagy bölgelerinde ise 2 şubesi bulunmaktadır.

Tarihçe

1894 yılında Kazan Bilim ve Sanayi Müzesi adıyla kurulmuştur. Müzenin temeli, tarihçi, koleksiyoncu ve bölge araştırmacısı A.F. Likhachev'in (1832–1890) 40.000 parçadan oluşan özel koleksiyonu ile 1890 yılında düzenlenen Bilim ve Sanayi Sergisi'ndeki eserlerle atılmıştır. Kazan İmparatorluk Üniversitesi'nden akademisyenler (A.A. Shtukenberg, N.P. Zagoskin, P.I. Krotov, N.F. Vysotsky ve N.F. Katanov) müze koleksiyonlarının oluşturulmasına katkıda bulunmuşlardır. Kazan kentinden özel koleksiyoncular ve hayırseverler (I.F. Likhachev, F.A. Likhachev, V.I. Zausailov, O.S. Aleksandrova-Geins, Galimjan Barudi ve D.I. Obraztsov) müze envanterinin genişletilmesine yardımcı olmuşlardır.

II. Katerina'yı Kazan'a getiren fayton, Tataristan Cumhuriyeti Ulusal Müzesi (2014)

Müzenin adı zaman içinde sıkça değişmiştir: 1918'de Kazan Guberniyası Müzesi, 1921'de Tatar Özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Merkez Müzesi, 1944'te Tatar Özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Devlet Müzesi, 1982'de Tatar Özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Devlet Birleşik Müzesi adlarını almış; 2001 yılından bu yana ise Tataristan Cumhuriyeti Ulusal Müzesi olarak anılmaktadır.

Müze, hem Tataristan hem de Rusya için mimari bir anıt kabul edilen "Gostiny Dvor" binasında yer almaktadır. 1770 yılında mimar V. I. Kaftırev, yapıyı taştan yeniden inşa etmiştir. Haziran 1800'de mimar F. E. Yemelyanov yönetiminde yenileme çalışmaları başlamıştır. Binanın yeniden inşası ancak XIX. yüzyılın sonunda tamamlanabilmiştir.

Dermeler

Müze, 800.000 parçalık bir envantere sahiptir. Bu eserler, yerel bölgenin tarihini ve doğasını, ayrıca İdil bölgesi, Ural çevresi, Rusya ve dünya halklarının tarihini incelemek ve sergilemek amacıyla kullanılmaktadır. Öne çıkan dermelerin arasında A. F. Likhachev'in Bulgar koleksiyonu, Ananino kazılarından elde edilen eserler, Mısır ve klasik dönem antikaları, altın sikkelerden oluşan bir derme, XVII. yüzyıla ait parşömenler, XV. yüzyıldan XX. yüzyıla kadar uzanan el yazmaları, Tatar edebiyatının önemli isimlerine ait kişisel eşyalar, Kazan Tatarlarına özgü dekoratif ve uygulamalı sanat örnekleri, G. R. Derzhavin'e adanmış bir anı dermesi, tarihi doldurulmuş hayvan örnekleri, sinek kuşu dermes ve Doğu nümismatiği (sikke bilimi) dermesi bulunmaktadır.

Sürekli Sergiler

- Tataristan'ın Antik Tarihi
- Orta Çağ'da Para Dolaşımı, Ticaret ve Ticaret Yolları
- "Altın Hazine" (XVII.–XIX. Yüzyıllardan Tatar Mücevherleri)
- XVIII. Yüzyılda Kazan Guberniyası
- Müze Nadireleri – Kazan'ın Binyılına İthafen

Gezici Sergiler

- Tataristan: Kültürlerin Bütünlüğü. – Moskova, 2006.
- Kış Tatili Gelenekleri. – Kazan, 2006.
- Tiyatronun Çağrısı (Kamal Tiyatrosu'nun 100. Yılı, Kachalov Tiyatrosu'nun 215. Yılı, Rus Tiyatrosu'nun 250. Yılı). – Kazan, 2006.
- Ataların Çağrısı (Avcılık Tarihinden). – Kazan, 2007.
- Çin'den Avrupa'ya: İpek Yolu. İpek Sanatı'nın 5.000 Yılı. – Kazan, 2007.
- Müzik Enstrümanları Dünyası. – Kazan, 2007 (V. Potanin Hayır Vakfı'nın desteğiyle).
- Tolstoy Ailesi'nin Tarihi – Rusya'nın Tarihi. – Moskova, Puşkin Müzesi, 2008.
- St. Petersburg'da Konuk Kazan. St. Petersburg – 2008.
- Çin'den Avrupa'ya: İslam Dünyası Sanatı. – Kazan, 2008.

- Maksim Gorki'nin Kazan Üniversiteleri (M. Gorki'nin 135. Doğum Yıl Dönümü, F. Şalyapin'in 140. Doğum Yıl Dönümü). – Kazan, 2008.

Tatar Halkının ve Tataristan Cumhuriyeti'nin Devlet Tarihi Müzesi

Tatar Devletliliği ve Tataristan Cumhuriyeti Tarihi Müzesi, 'Kazan Kremlini' arazisinde, eski Saray Kilisesi binasında yer almaktadır. Müze, 2006 yılında açılmıştır.

Sergi, Tatar halkının devletleşme süreci, dini ve gelenekleri tarihindeki kilit anları yansıtmaktadır. Müze koleksiyonu, Tataristan sakinlerinin ve onların atalarının maddi ve manevi kültürüne ait nesneleri tanıtmaktadır. Sergilenen eserler arasında Türk taş heykelleri, X. yüzyıla ait bir Çek sikkesi, taştan gülleler, Tatar Özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'ne (TÖSSC) ait bayraklar ve armalar ile Tataristan'ın ilk Cumhurbaşkanı Mintimer Şaymiyev'e verilen ödüller ve Cumhuriyet Anayasası bulunmaktadır.

1920 ilan edilen bağımsızlığın bayrağı Tatar Halkının ve Tataristan (2014)

Hazine Ulusal Sanat Galerisi

Khazine Galerisi, Tataristan Cumhuriyeti Devlet Güzel Sanatlar Müzesi'nin sergi mekanlarından biridir. Ziyaretçiler burada Tatar resim, grafik ve heykel dermelerini inceleyebilirler. Ayrıca yerel dekoratif ve uygulamalı sanat ustalarının eserlerine hayran kalabilirler. Galerinin başlıca hazineleri arasında Nikolai Feshin ve Pavel Benkov gibi sanatçıların eserlerinin yanı sıra, Baki Urmançe ve Haris Yakupov gibi önde gelen Tatar sanatçıların da yer aldığı, 1910'lardan 1930'lara kadar uzanan Kazan avangart sanatçılarına ait önemli bir koleksiyon bulunmaktadır. Khazine, her yıl Rus ve Tataristanlı sanatçıların eserlerinden oluşan, genellikle tematik veya kişisel nitelikte 20'den fazla sergiye ev sahipliği yapmaktadır.

Bu müzenye ilişkin bazı eserler Kazan Kremlin'deki binalarda sergilenmektedir.

Hazine Ulusal Sanat Galerisi (2024)

Sovyet Hayatı Müzesi

Sovyet Hayatı Müzesi (Museum of Socialist Life / Muzey Sotsialisticheskogo Byta), SSCB dönemindeki günlük yaşamı, kültürü, giyim tarzını ve popüler kültürü sergileyen interaktif bir müze konseptidir.

Sovyet Hayatı Müzesi (2014)

Kazan, Rusya (Ana Merkez): Tataristan'ın başkenti Kazan'da (Ulitsa Universitetskaya, 6) bulunan bu müze, 1970'ler ve 1980'lerden kalma oyuncaklar, kıyafetler, müzik aletleri ve Sovyet dönemine ait askeri ceketler/şapkalar gibi pek çok objeye dokunup deneme imkanı sunan en bilinen etkileşimli müzedir.

Kazan Federal Üniversitesi

İmparator I. Aleksandr tarafından kurulduğu 1804 yılından kuırulan üniversite 1917 Şubat Devrimi'ne kadar "İmparatorluk Kazan Üniversitesi" olarak adlandırılmış; daha sonra ise sadece Kazan Üniversitesi olarak anılmaya başlanmıştır. 1924'ten sonra adı "V. İ. Ulyanov-Lenin adını taşıyan Kazan Devlet Üniversitesi" olarak değiştirildi.

Üniversitenin ana akademik yerleşke Kazan'ın kent merkezinde, Vakhitovsky Bölgesi'nde; Kazan Kremlini'ne 1 Km uzaklıktadır.

Kazan Üniversitesi, en önemli bilim okulları ve topluluklarına sahip, Rusya'nın en eski üç klasik üniversitesinden biridir.

1814 yılında üniversitenin dört bölümü: ahlaki ve siyasal bilimler, fiziksel ve matematiksel bilimler, tıp bilimleri ve konuşma bilimleri açıldı.

Kazan Üniversitesi, ilk on yılından bu yana (ilk Kazan Gymnasium'uyla birlikte) doğu dilleri ve doğu çalışmaları alanında önde gelen bir merkez haline geldi.

1825'te üniversitenin ana binası inşa edildi ve 1830'da üniversite kompleksi inşa edildi: kütüphane, kimya laboratuvarı, anatomik tiyatro, astronomik gözlemevi, klinik binaları ve diğerleri.

Üniversite büyük bir eğitim ve bilim merkezi haline geliyor. Kimya, matematik, doğu çalışmaları, arkeoloji, tarih ve etnografya, tıp, jeoloji, jeobotanik okulları açılıyor.

1835'te üç fakülte çalışmaya başladı: felsefe (konuşma ve fiziko-matematik bölümleri), hukuk ve tıp.

1837 yılında üniversitede Tatar dili konusunda uzman yetiştiren Şarek (Rus) Tartar açılır. Rusya'da ilk Çince dili bölümü kuruldu.

Kazan Üniversitesi profesörü Karl Klaus tarafından 1844 yılında keşfedilen kimyasal elemente Rusya'nın onuruna Rutenyum adı verilmiştir.

1850 yılında, St. Petersburg Üniversitesi'nin doğu bilimleri fakültesinin kurulması nedeniyle, Kazan Üniversitesi'ndeki tüm doğu araştırmaları materyalleri ve koleksiyonları tamamen başkente devredildi.

Kazan Federal Üniversitesi (2014)

1863 yılında dört fakülte kurulmuştur: tarih-filoloji, fizik-matematik, hukuk ve tıp.

1875-1883'te üniversitede Kazan Dilbilim Okulu kuruldu.

Sovyet Dönemi

Ağustos-Eylül 1918'de Kazan'ın fırtınası ve daha sonra Kazan İşçileri ve Hıristiyan Kızıl Ordu'nun Kazan operasyonu sırasında, çok sayıda öğrenci ve üniversite öğretmeni de dahil olmak üzere Kazan sakinlerinin büyük bir kısmı Kazan'ı terk etti.

9 Ekim 1918'de yayımlanan bir kararnameyle, mevcut akademik unvanlar kaldırıldı. 17 Eylül 1919'da Kazan Üniversitesi bünyesinde bir açıldı.

22 Mayıs 1922'de, Kazan Politeknik Enstitüsü'nün Ziraat Fakültesi ile Kazan Devlet Üniversitesi'nin Ormancılık Fakültesi'nin birleştirilmesiyle Kazan Tarım ve Ormancılık Enstitüsü kuruldu.

1930'larda Kazan Üniversitesi'ndeki fakülteler, İdil bölgesinde pek çok yeni yükseköğretim kurumunun kurulması ve gelişmesi için temel oluşturdu. 1930'da Tıp Fakültesi ayrılarak Kazan Devlet Tıp Enstitüsü'ne dönüştü; 1931'de İktisat Fakültesi yeniden düzenlenerek Kazan Devlet Finans ve İktisat Enstitüsü oldu; Hukuk Fakültesi, Sovyet Hukuku Enstitüsü'ne dönüştü; Kimya Fakültesi günümüzde Kazan Ulusal Araştırma Teknoloji Üniversitesi olarak bilinen kuruma evrildi; 1932'de ise Aerodinamik Bölümü temel alınarak Kazan Havacılık Enstitüsü kuruldu. Büyük Vatanseverlik Savaşı (1941–1943) sırasında Kazan Üniversitesi,

Moskova ve Leningrad'dan tahliye edilen SSCB Bilimler Akademisi kurumlarına ve bu kurumların personelinin barınma ihtiyaçlarına ev sahipliği yapmıştır.

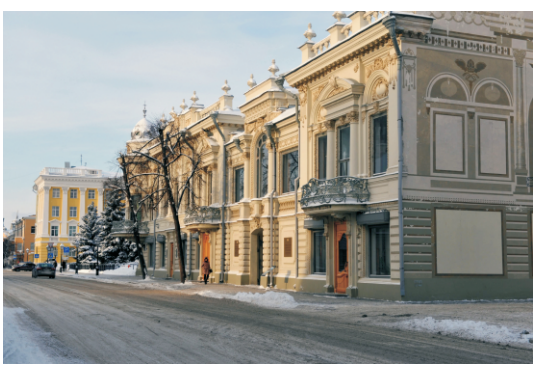
Nisan 1944'te, SSCB hükümetinin bir kararnamesiyle Kazan Üniversitesi bünyesinde Tatar Dili ve Edebiyatı Bölümü kurulmuştur.

1952 yılında, Kazan Hukuk Enstitüsü yeniden yapılandırılarak Kazan Devlet Üniversitesi'nin (KSU) Hukuk Fakültesi haline getirilmiştir.

Üniversite bir müze gibi gezilebiliyor. Bu gezi sırasında üniversitenin tarihi sınıfları, labıratuvarları görülebiliyor. Bu gezi sırasında, üniversitede yapılmış bazı aygıtlar izlenebiliyor.

Tataristan Cumhuriyeti Milli Kütüphanesi

Tataristan Cumhuriyeti Milli Kütüphanesi Tataristan Cumhuriyeti'nin ana kütüphanesidir ve Tatarca, Rusça ve yabancı dillerde yayınlardan oluşan bir dermeye ev sahipliği yapmaktadır. 3,3 milyon öğe içermektedir (120.000'i Tatar dilinde ve 100.000'i yabancı dillerde olmak üzere) .

Tataristan Cumhuriyeti Milli Kütüphanesi (2014)

1830 yılında Kazan şehrinde bir halk kütüphanesi açılmasına karar verilmiş, ancak kütüphane hiçbir zaman kurulamamıştır. 1844'te "Kazanskie Gubernskie Vedomosti" gazetesinde editör olan Nikolay İvanoviç Vtorov, babası yerel tarihçi İvan Alekseyeviç Vtorov'a ait özel kütüphaneyi Kazan şehrine bağışlamıştır. Bu koleksiyon, 903 farklı esere karşılık gelen 1.908 ciltlik kitap ve süreli yayından oluşuyordu. Kitaplar uzun yıllar boyunca kendilerine uygun bir yuva bulamadılar. Kütüphane, 10 Ocak 1865 tarihinde açıldı. Bu olay şehir sakinleri için büyük bir gelişme olmuş ve daha ilk haftasında yüzün üzerinde okuyucuyu kendine çekmiştir. O dönemde evlerinde özel kütüphaneler bulunduran pek çok aydın vardı. Halk kütüphanesinin açılmasının ardından bu kişiler, koleksiyona kitap bağışında bulundular.

1917 yılından itibaren kurum, "Merkezi Guberniya Kütüphanesi" olarak anılmaya başlandı.

Kazan halk kütüphanesi başlangıçta, günümüzde Kazan Belediye Binası'nın bulunduğu yapıda hizmet veriyordu; 1919'dan itibaren ise kendi binasına (Kremlin Caddesi, No: 33) taşındı. Ayrıca Karl Marx Caddesi üzerinde de bir şubesi bulunuyordu.

1923 yılından sonra"Merkezi Şehir Kütüphanesi" adını aldı. 1920 yılında ise kütüphaneye V. İ. Lenin'in adı verildi.

Müslümanlar için bir Şube

Tatar-Müslüman aydınlar, ulusal bir Müslüman kütüphanesi kurulmasını savundular. 2 Ocak 1906'da, dilbilimci Ahmet Hadi Maksudi'nin çabalarıyla, "Kütübhane-i İslamiye" adında, Müslümanlara özel bir şube açıldı. Başlangıçta Kazan'daki Saman Pazarı'nda bulunan Karimovlar'a ait binada hizmet veren kütüphane, daha sonra "Bulgar" Oteli'nin üçüncü katına taşındı. Kütüphane koleksiyonu, 915 farklı esere ait 1.277 ciltten oluşuyordu. Müslüman gelenekleri uyarınca, kütüphaneyi yalnızca erkeklerin ziyaret etmesine izin veriliyordu. 25 Kasım 1913 tarihinden itibaren, Müslüman kadınların da hafta sonları kütüphane şubesini ziyaret etmelerine izin verildi.

1922'den itibaren ise "M. Vahitov Adına Merkezi Doğu Kütüphanesi" olarak anılmaya başlandı. Mirhaydar Fayzi burada görev yaptı. Kurum, Tatar nüfusuna yönelik eğitim faaliyetlerinin yanı sıra çeşitli kitap sergileri ve edebiyat-müzik akşamları düzenliyordu. 1929 yılında, Merkez Şehir Kütüphanesi ile birleştirildi.

Kütüphane, uzun bir kapalılık döneminin ardından 2021 yılında, 2018'de kendi binasından tahliye edilmiş olan Kazan Ulusal Kültür Merkezi'nin binasında yeniden faaliyete geçmiştir.

Kazan Tatar Tiyatrosu

Kazan Tatar Tiyatrosunun çok zengin bir tarihi geçmişi vardır. İlk milli tiyatro örnekleri Sabantuy adlı halk bayramlarında görülür. Modern anlamdaki Kazan Tatar Tiyatrosu ise, Rusya hakimiyetinde yaşayan Türk halkları arasında gelişimin ilk öncüsü ünvanını kazanmıştır. Kazan Tatar Tiyatrosunun sahnesi 1917 yılına kadar geniş kitlelere bilgi vererek onları aydınlatmada, İdil-Ural Tatarlarının ülküsü haline gelmiş maarifçilik görüşünü yaymada, seyircileri eğitmede ve kültürlerini artırmada büyük rol oynar. Bu arada bir eğlence unsuru olarak da tiyatronun varlığını kabul etmemiz gerekir. Batılı anlamda Tatar Tiyatro tarihine genel olarak baktığımızda dram türünde verilen ilk eser "Biçare Kız" (A.İlyasi, 1887)'dır. 1906 yılına kadar olan amatörlük devri, bu yıldan itibaren profesyonel toplulukların ortaya çıkmasıyla sona erer. Kazan Tatar Tiyatrosunda profesyonel dönemin başlamasıyla birlikte gruplar döneminin problemleriyle de ilgilenmeye başlarlar. Tiyatronun fikir-estetik temelini teşkil eden repertuara, her dönemde odak noktası olarak bakılır. Bu dönem tiyatrosu, rejisörün çalışması, sanatçının oyunu, sahne düzeni hakkında da olabildiğince geniş bilgi sahibidir. Kazan Tatar

Tiyatrosunun gelişiminde basının önemli bir rolü vardır. Bu dönemde çok sayıda tiyatro eleştirmeni yetişmiş, tiyatronun halka benimsetilmesinde ve yaygınlaştırılmasında gazete ve dergilerdeki bu yazıların büyük katkısı olmuştur. Kazan Tatar Tiyatrosu fikir bazında aydınlanma sürecinin halka benimsetilmesinde, edebiyat bazında ise yeni ve zengin eserlerin verilme-sinde çok önemli bir rol oynamıştır.

Bolgar Kenti

Bolgar Kenti Tataristan'ın güneybatısında, İdil Nehri'nin (Kuybişev Rezervuarı) sol kıyısında yer alır. İlk kez X. yüzyılda, İbn Fadlan'ın bir yazmasında adı geçmiştir. X-XII. yüzyıllarda burası, İdil Bulgarları Devleti'nin (daha sonra Bilyar) başkentiydi ve İdil-Ural bölgesinde İslam'ın ilk kabul edildiği yerdi.

XIII. yüzyılda Altın Orda Devleti'nin ilk başkenti ve aynı zamanda bu devletin kurulduğu yer olarak hizmet vermiştir.

Bolgar Kenti'ne ilk olarak 2015 ve ikinci olarak 2024 yılında gittim. İki ziyaretim arasında, anıtların sergilenişi açısından gelişme olduğunu söyleyebilirm. Özellikle Bolgar Medeniyeti Müzesi'nde önemli gelişmelere tanık oldum.

Tarihçe

Antik Bolgar'ın kesin kuruluş tarihi belirlenememiştir. Büyük Bulgaristan'ın dağılmasının ardından, Han Kubrat'ın oğlu Kotrag önderliğindeki bir grup Bulgar, VII. ve VIII. yüzyıllar arasında İdil bölgesine gelmiştir. Bulgarların devlet geleneği ve deneyim olduğu göz önüne alındığında, yerleşimin tam olarak bu dönemde kurulduğu varsayılmaktadır.

X. yüzyılda Bolgar'ı ziyaret eden İbn Fadlan, şehirde Bulgarlar, İşkiller ve Barsiller olmak üzere üç Türk boyunun yaşadığını anlatmıştır. 922 yılında, hükümdar Almış önderliğinde, İdil Bulgaristanı'nın bir parçası olan Bolgar kenti halkı İslam'ı kabul etmiştir. Günümüzde bu olay "İslamı Kabul Anıtı (Kuran Müzesi)" ile taçlandırılmıştır.

1236'da Batu Han komutasındaki Tatar-Moğol ordusu Bolgar şehrini ele geçirmiştir. Batu Han, batı seferinden döndükten sonra Bolgar'ı fethedilen toprakların başkenti ilan etmiş ve yeni devlet olan Altın Orda burada kurulmuştur. Daha sonra Batu Han, devletin başkentini bozkırlara daha yakın bir noktaya, güneye taşımış ve Saray-Batu kentini kurmuştur.

Altın Orda Devleti'ndeki kargaşa döneminde Bolgar kenti, Timur ve ardından "uşkuinik" adı verilen nehir yağmacıları tarafından ele geçirilip yağmalandı. XV. yüzyıla gelindiğinde kent büyük ölçüde harap olmuş ve önemini yitirmişti. Devletin merkezi ise Kazan'a taşınmıştı.

Günümüz Bolgar'ının tarihi, Bolgari köyü ile başlar. Sovyet Devrimi öncesinde bu bölge, Kazan Guberniyası'nın Spasski Uyezdi'ne (ilçesine) bağlıydı. Sovyet döneminde ise Tatar Özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin (ÖSSC) Kuybişev Bölgesi sınırları içinde yer aldı. Kuybişev Baraj Gölü'nün oluşturulması sırasınd, Kuybişev kenti sular altında kaldı. 1953-1956 yılları arasında kentin nüfusu ve idari birimleri Bolgari köyüne taşındı. 1957'de köyün adı Kuybişev olarak değiştirildi ve burası Tatar ÖSSC'nin Kuybişev Bölgesi'nin idari merkezi haline geldi. 1991 yılında ise kente Bolgar adı verildi.

2010 yılında kentte bir turizm merkezinin inşasına başlandı. İlçe merkezinin doğusunda Bolgar Devlet Tarih ve Mimari Müzesi kuruldu. Bolgar yakınlarında camiler, türbeler ve hamamlar ortaya çıkarıldı.

Tarihi Alan

Tarihi alan, İdil Nehri kıyısında, İdil ve Kama nehirlerinin birleştiği noktanın güneyinde ve Tataristan'ın başkenti Kazan'ın güneyinde yer almaktadır. Bölge, MS VII. ile XV. yüzyıllar arasında varlık gösteren İdil-Bulgar medeniyetine ilişkin erken dönem yerleşimlerinden biri olan ve XIII. yüzyılda Altın Orda Devleti'nin ilk başkenti işlevini gören Bolgar kentinin kalıntılarını barındırır.

Bolgar, Avrasya'da yüzyıllar boyunca gerçekleşen tarihi kültürel alışverişleri ve dönüşümleri temsil eder. Bu süre içinde, medeniyetlerin, örf ve adetlerin ve kültürel geleneklerin oluşumunda kilit bir rol oynamıştır. Söz konusu alan, tarihsel sürekliliğe ve kültürel çeşitliliğe ilişkin dikkat çekici kanıtlar sunmaktadır. İdil Bulgarlarının 922 yılında İslam'ı kabul etmelerinin sembolik bir hatırlatıcısı olan bu yer, günümüzde de Tatar Müslümanlar için kutsal bir yer olma özelliğini korumaktadır.

Bolgar XIII. yüzyılda Altın Orda Devleti'nin ilk başkenti olmuş ve Kazan Hanlığı döneminde de önemli bir ticaret merkezi olarak varlığını sürdürmüştür. Bölgedeki tarihi hendekler ve surların yanı sıra eski bir cami, minare, çeşitli türbeler, hamamlar, bir han sarayının kalıntıları ve kutsal yapılar gibi dini ve sivil mimari ögeleri günümüze kadar korumuştur.

Bolgar Tarihi ve Arkeolojik Kompleksi tarihi sürekliliğe, kültürel çeşitliliğe ve özellikle İdil Bulgarları, Altın Orda, Kazan Hanlığı ve Rus devleti dönemlerindeki kültürel geleneklerin karşılıklı etkileşimine ilişkin önemli kanıtlar sunmaktadır. Ayrıca, her dönem ticaretin, ekonomik, kültürel ve siyasi iletişimin kavşak noktasında yer alan Bolgar, göçebe kültürler ile yerleşik şehir kültürleri arasındaki etkileşimi gözler önüne serer. Bu durum mimari, şehir planlaması ve peyzaj tasarımı üzerindeki etkilerde kendini gösterir. Alan Türk, Fin-Ugor, Slav ve diğer geleneklere özgü kültürel alışverişlerin izlerini taşır. Mimari üsluplardaki bu etkileşimlere ilişkin kanıtlar arasında, ormanlık bölgeye özgü ahşap yapılar, Türk dilli kavimlerin bozkır kültüründen gelen unsurlar, İslam'ın kabulüyle birlikte ortaya çıkan doğu etkileri ve bölgenin Rus devletinin bir parçası haline gelmesinden sonra baskın hale gelen Avrupa-Rus üslupları yer alır.

Bulgar Bölgesi

Bolgar Tarihi ve Arkeolojik Kompleksi Bolgar'da uzun bir zaman dilimi boyunca kültürel

çeşitliliğin varlığına ilişkin kanıtlar sunan, olağanüstü arkeolojik ve mimari mirasın yanı sıra zengin bir kültürel peyzaja sahiptir. Bökgeye ilişkin bazı önemli özellikler aşağıda sıralanmıştır:

- İdil Bulgarları tarafından İslam'ın kabul edildiği yer olması bakımından büyük bir dini öneme sahiptir.
- XVI. yüzyıldan beri Tatar Müslümanlar için bir hac yeri niteliğindedir.
- Altın Orda Devleti'nin ilk başkenti (XIII. yüzyılda Batu Han döneminde) olan ve yine Altın Orda'nın ilk darphanesini (1250'li yıllarda Berke Han döneminde) barındıran Orta Çağ kenti Bolgar'ın kalıntılarını barındırır.
- Kul Gali, Batu Han, Büyük Petro, Büyük Katerina, Derjavin, Pallas, Puşkin, Berezin, Mercani, Çernetsov kardeşler, Şişkin, Savrasov ve Tukay gibi seçkin sanatçılar, yazarlar ve tarihi şahsiyetlerle ilişkilendirilen önemli bir miras alanıdır.
- Rusya'da XVIII. yüzyıldan sonra devlet koruması altına alınmış miras alanlarından biridir.
- Bolgar Tarihi ve Arkeolojik Kompleksi, 2014 yılında Dünya Mirası Listesi'ne dahil edilmiştir.

Önemli Yapılar

Bolgar Tarihi ve Arkeolojik Kompleksinde bulunan önemli yapılar şunlardır:

- Katedral Camisi
- Büyük Minare (modern yapı)
- Doğu Türbesi
- Kuzey Türbesi
- Küçük Minare
- Ak Oda (Ak Pulat)
- Kara Oda (Kara Pulat)
- Han Hamamı
- Han Türbesi
- Küçük Yerleşim (Küçük Şehir)
- Gabdrahman Kuyusu
- Rabiga Gölü
- Meryem'in Göğe Kabulü Kilisesi (1732)

- Tarih ve Arkeoloji Müzesi
- Ak Cami
- Ekmek Müzesi

Bolgar Medeniyeti Müzesi

Bolgar Medeniyeti Müzesi, idil Nehri'nin yüksek bir kıyısında yer almaktadır. Müze bir sergi alanı olmasına ek olarak İdil nehri üzerinde bir iskele işlevi görmektedir. Müze 2013 yılında hizmete açılmıştır.

Bolgar Medeniyeti Müzesi (2015)

7 katlı müze, tarihi bir arkeolojik sit alanı içerisinde, İdil Nehri'nin üst kıyısına inşa edilmiştir. Üst taraftan bakıldığında müze, cam çatılı tek katlı bir pavyon gibi görünür. Diğer katlar arazinin eğimiyle gizlenmiştir. Nehir tarafından bakıldığında ise kompleks, ana bina ve iki kuleden oluşur. Ana bina ve iki kule, Tatar kentleri olan Bolgar, Suvar ve Bilyar'ı simgeler. Ana sergi alanı üçüncü ve dördüncü katlarda yer almaktadır. 2.000 metrekareyi aşkın bir alanda 1.600'den fazla eser sergilenmektedir. Kalıcı sergi üç ana bölüme ayrılmıştır:

1) Bulgar medeniyetinin tarihi

2) Antik Bolgar: şehir yaşamı

3) Antik Bolgar'ın keşfi

Sergilenen parçalar arasında nadir el yazması ve basılı kitaplar, antik sikke koleksiyonları, mücevherler, seramik sofra takımları, silahlar, cam eserler ve İdil Bulgarları ile Altın Orda Devleti'nin hikayesini anlatan sanat eserleri bulunmaktadır.

Bolgar Medeniyeti Müzesi (2024)

Müzenin dermeleri arasında, Bolgar medeniyetini dünyanın en büyük medeniyetlerinden biri olarak gözler önüne seren çok sayıda arkeolojik eser, dekoratif panel, harita ve maket bulunmaktadır.

Nehir kıyısındaki konumu özel bir mühendislik çalışmasını gerektirmiştir. Yapının ana malzemesi

betonarme olup, dış cepheleri beyaz taşla kaplanmıştır. Fiziksel sergileri desteklemek amacıyla çağdaş bilgi teknolojilerinden yararlanılmıştır.

Müze, UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer alan Bolgar Tarihi ve Arkeolojik Kompleksi'nin bir parçasıdır.

Kur'an Müzesi (Muzey Korana)

Bolgar (Bulgar) şehrinde bulunan Kur'an Müzesi (Muzey Korana), İdil Bulgarlarının 922 yılında İslamiyet'i resmen kabul edişinin anısına ve bu mirası yaşatmak amacıyla inşa edilmiştir.

Kur'an Müzesi (Muzey Korana) (2024)

Müzedeki en çekici öge Guinness Rekorlar Kitabı'na girmiş olan devasa boyutlardaki Kur'an-ı Kerim'dir. Kur'an-ı Kerim 1,5 m eninde, 2 m boyunda ve yaklaşık 800 Kg ağırlığındadır. Kapağı altın, gümüş, yakut ve çeşitli değerli taşlarla süslenmiştir. İskoçya'da üretildikten sonra Tataristan'a getirilmiştir.

Katedral Camisi

Bolgar'daki en eski yapı olan Katedral Camisi'nin inşasına, Moğol fethinden kısa bir süre sonra başlanmış ve yapı 1260'lar civarında tamamlanmıştır. Günümüzde camiden geriye yalnızca kalıntılar kalmıştır. Duvar parçaları zeminden yükselmekte, iç kısım ise bir zamanlar cami salonundaki sütunların kaideleri işlevini gören taştan kare bölümlere ayrılmaktadır.

Yakınlarda ise 32 metre yüksekliğindeki Büyük Minare yer alır. Bu yapı, 1841 yılında, hazine arayışı sırasında altından bir yeraltı geçidi kazılması sonucu yıkılan XIII. yüzyıla ait orijinal minarenin stilize edilmiş bir versiyonudur.

UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer alan Bolgar Katedral Camii (Sobornaya Meçet), Altın Orda Devleti dönemine ışık tutan en önemli dini ve mimari anıtlardan biridir. Yapının köklü tarihi, mimari özellikleri şu şekildedir:

- Cami, tek bir seferde inşa edilmemiş, yüzyıllar içinde genişletilerek büyük bir kompleks haline getirilmiştir.

- Moğol istilasının ardından Hanlığın gücünü göstermek amacıyla inşa edilen cami, başlangıçta 32x24 m boyutlarında, dış duvarlarında koruyucu burçları ve savunma kuleleri olan kale benzeri bir yapıydı. İç avlusunda ahşap kirişleri taşıyan 20 adet kalın ahşap sütun bulunuyordu.
- XIV. yüzyılın başlarında yapı büyük bir yıkım yaşadı. Yenileme çalışmalarında ahşap sütunların yerini, bugün kaidelerini görebildiğimiz görkemli taş sütunlar aldı. Caminin boyutu neredeyse iki katına çıkarılarak kuzey ve batı yönlerine doğru genişletildi.

Katedral Camisi (2015)

- Kazan Hanlığı'nın Rus çarı Korkunç İvan tarafından ele geçirilmesinden sonra cami işlevini yitirdi. XVIII. yüzyılda Hıristiyanlaştırma politikalarının bir parçası olarak cami kalıntılarının hemen yanı başına Meryem Ana'nın Göğe Kabulü Kilisesi (Uspenskaya Tserkov) inşa edildi. Bugün iki farklı inancın mabet kalıntıları yan yana sergilenmektedir.

Bolgar Tarihi ve Arkeolojik Kompleksi içinde yer alan bu alan, İdil Bulgarlarının İslamiyet'i kabulünün sembolü olarak kabul edilir ve UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer alır.

Meryem'in Göğe Kabulü Kilisesi

Tataristan'ın tarihi Bolgar (Bulgar) şehrinde bulunan ana Ortodoks yapısı, XIX. yüzyılda inşa edilen Aziz İbrahim Kilisesi'dir (St. Abraham Church). Bolgar Tarihi ve Arkeolojik Kompleksi açık hava müzesi ve yerleşim alanı içerisinde yer alır.

Yapı, daha önce Bolgar yakınlarındaki Porfirovka köyünde bulunuyorken, 1988 yılında köyün ortadan kalkması üzerine mevcut yerine taşınmıştır. Ahşap malzemeyle inşa edilen kilise, dört köşe kubbeli ve merkezi tek kubbeli klasik bir Rus mimarisi sergiler.

Meryem'in Göğe Kabulü Kilisesi (2024)

Bolgar'daki eski Katedral Camii kalıntıları, minare ve Aziz İbrahim Kilisesi yan yana yer alarak bölgenin çok dinli ve hoşgörülü tarihî atmosferini yansıtır.

Ak Oda

Ak Oda (Ak Palata) Bolgar kentinde yer alan XIV. yüzyıldan kalma bir Doğu hamamı kalıntısıdır. Yapının adı Tatarca ve tarihi metinlerde Ak Palata veya Akpulat olarak da geçmektedir. Tatar mimarisindeki "Palata" sözcüğü saray, oda ya da büyük taş bina anlamına gelir.

Altın Orda Devleti döneminde, yaklaşık 1340'da inşa edilmiştir. Orta Asya ve Orta Doğu İslam coğrafyasındaki klasik kamu hamamları (Doğu hamamı) tarzında tasarlanmıştır. Sadece temizlik için değil, aynı zamanda dönemin sosyal bir toplanma merkezi olarak kullanılmıştır.

Dönemine göre oldukça gelişmiş yerden ısıtma sistemi ve künklerle örülü su/kanalizasyon altyapısına sahiptir. İç ve dış duvarlarının yapımında beyaz kireç taşı kullanıldığı için halk arasında "Ak Oda" (Beyaz Saray) olarak adlandırılmıştır.

Bugün bu yapı, UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer alan Bolgar Tarih ve Arkeoloji Kompleksi'nin en çok ziyaret edilen açık hava anıtlarından biridir. Duvarlarının alt kısımları ve ısıtma sisteminin temelleri koruma altına alınmış olup turistlerin ziyaretine açıktır.

Kara Oda

Kara Oda ya da Chornaya PalataBolgar Tarihi ve Arkeolojik Kompleksi içerisinde yer alan, XIV. yüzyıl Altın Orda döneminden kalmaen ikonik ve en iyi korunmuş mimari anıtlardan biridir.

Kara Oda (2024)

Yerel söylencelerde Akpulat (Akpolat) olarak anılan bu tarihi yapı hakkında öne çıkan ayrıntılar şunlardır:

- Beyaz kireçtaşından inşa edilmiş kare tabanlı, üç katlı ve yukarıya doğru sekizgen bir kubbeye dönüşen kendine has bir mimariye sahiptir.
- Kesin işlevi hakkında tarihçiler arasında farklı görüşler bulunmaktadır. Yapının bir dönem kadılık (mahkeme binası), bir medrese ya da Sufi dervişlerin konakladığı bir hangâh (tekke) olarak kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Yapının dış duvarları günümüzde de koyu/isli bir görünüme sahiptir. Halk arasında bu ismin verilmesine

neden olan ve Altın Orda hanı ile hanedanını konu alan meşhur bir "Yangın geçirmeyen prenses" efsanesi bulunur:

Efsaneye göre, Emir Timur'un Bolgar şehrini kuşatıp ele geçirdiği sırada, Bolgar hakiminin ailesi ve kızları bu binaya sığınır. İstilacılar binayı ateşe vererek içeridekileri öldürmek ister. Binayı saran alevler ve yoğun duman nedeniyle duvarlar tamamen siyaha bürünür.

Yangın bittiğinde, herkesin öldüğü düşünülürken hanın güzelliğiyle bilinen kızı ak giysileri içinde hiçbir zarar görmeden kubbede belirir. İnanca göre onun masumiyeti ve duaları sayesinde bina onu korumuştur.

Bugün UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer alan Bolgar sit alanının ana merkezinden yaklaşık 700 m yürüyüş mesafesinde, iç kısımlarda yer alır. Bolgar medeniyetinin taş işçiliğini ve kubbe mimarisi açısından önemli bir örnektir.

Han Türbesi

Han Türbesi (Han Kabri), Bolgar antik kenti sınırları içerisinde yer alır. XIV. yüzyılın başlarında taştan inşa edilmiştir. Altın Orda Devleti'nden günümüze ulaşabilen az sayıdaki mimari yapıdan biri olma özelliğini taşır.

Yapılan arkeolojik kazılarda ve araştırmalarda türbenin içerisinde sekiz adet tabut biçiminde sanduka mezar açığa çıkarılmıştır. Bu mezarların bazılarının tuğladan yapıldığı tespit edilmiştir. İdil Bulgar ve Altın Orda dönemindeki hanedan mensuplarının ve soyluların buraya defnedildiği bilinmektedir.

Han Türbesi (2024)

Han Hamamı

Han Hamamı (Doğu Odası / Han Banyosu), Bolgar (Bulgar) kenti sınırları içinde, UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer alan Bolgar Tarihi ve Arkeolojik Kompleksi'nin en önemli mimari yapılarından biridir. XIII. ve XIV. yüzyıllarda, Altın Orda Devleti ve İdil-Volga Bulgar döneminde inşa edilen bu yapı, dönemin gelişmiş mühendislik ve temizlik kültürünü yansıtır.

Hamam antik kentin merkezinde, Han Sarayı ve Ulu Cami (Katedral Camisi) kalıntılarının hemen yakınında yer alır.

Hamam, Roma hamamlarındaki ısıtma (hypocaust) sistemine benzer, döşeme altından ısıtma (cehennemlik) düzeneğine sahiptir. Sıcak hava ve buhar, zemin altındaki özel kanallardan geçerek tüm taş yapıyı ısıtıyordu. Orta Asya ve Doğu mimarisinin izlerini

taşıyan yapı, beyaz kireç taşından inşa edilmiştir. Kazılarda hamama su taşıyan gelişmiş kil boru hatları ve seramik drenaj sistemleri bulunmuştur.

922 yılında İslamiyet'i resmi din olarak kabul eden İdil Bulgarları için hamam kültürü ritüel temizlik (abdest/gusül) açısından büyük önem taşıyordu.

Han Sarayı'na yakınlığı nedeniyle bu hamamın doğrudan han ailesi, saray erkanı ve şehre gelen yüksek düzeydeki elçiler tarafından kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Ak Mescit

2012 yılında inşa edilen Beyaz Cami, Tataristan'ın modern mimari açısından önemli bir örnektir. Ak Mescit ya da diğer adıyla Beyaz Cami külliyesi, cami, müftü konutu ve ibadet alanını çevreleyen medreseden oluşur. Beyaz Cami külliyesi, dünya İslam mimarisinin en iyi örneklerinin bir sentezi niteliğindedir. Duvarları, Türk ve Arap kültürlerinin geleneksel öğeleriyle süslenmiştir. Beyaz Cami'de, yalnızca namaz vakitlerinde ara verilmek kaydıyla, çevrimiçi olarak da yayınlanan Kur'an-ı Kerim okunmaktadır.

Ak Mescit (2015)

İbadet alanını çevreleyen yapılardan oluşan bu külliyenin merkezinde bir şadırvan bulunur. Binalar beyaz mermerle kaplıdır. Doğu sütunları, göğe yükselen minareleri ve zarif vitraylarla süslü kubbesi ilginçtir.

Beyaz Cami, yalnızca mimari bir yapı değil, aynı zamanda Akademi öğrencilerinin uygulamalı derslerinin gerçekleştirildiği, beş vakit namazın, cuma ve bayram namazlarının kılındığı, nikah, isim koyma törenlerinin yapıldığı yerdir.

Cami, plan itibarıyla dörtgen bir yapıya sahip olup, ana mimari unsurlar kare veya dikdörtgen bir alanın çevresine yerleştirilmiştir. Yapı, 46,5 m yüksekliğindeki iki minaresi ve üç kubbesiyle dikkat çeker. Merkezi kubbenin iç yüksekliği 17 m, çapı 10 metredir. Kubbenin çevresi vitray pencerelerle süslenmiştir. İç avlu 1500 m^2'lik bir alanı kaplar ve granit taşlarla döşenmiş olup 88 sütundan oluşan bir revakla çevrilidir. Avlunun merkezinde, kar beyazı yapının yansıdığı yapay bir havuz bulunur.

Tüm girişler, tepesinde hilal bulunan sütunlarla süslenmiştir. Gece saatlerinde beyaz ışıklarla aydınlatılan yapı, masalsı ve büyüleyici bir görünüme bürünür. Beyaz Cami'nin ana kubbesi, 180 metrekarelik geniş ibadet salonunun üzerinde yer alır.

Kar beyazı duvarları, Kur'an'dan ayetler ve lale motifleri ile arabeskler gibi geleneksel Müslüman süslemeleriyle bezenmiştir. Caminin içindeki ibadet alanı iki katlıdır; erkekler birinci katta, kadınlar ise oymalı ahşap korkuluklara sahip balkonların bulunduğu ikinci katta ibadet ederler.

Ekmek Müzesi

Müze tarihi Bolgar antik kenti sınırlarında yer alır. Buğdayın tarladan sofraya uzanan serüvenini ve Tatar kültüründeki derin saygısını yansıtan özel bir açıkhava ve etnografya müzesidir.

Ekmek Müzesi (2015)

Yaklaşık 3.5 dönümlük bir alanda kurulan müzede; buğdayın ekiminden hasadına, değirmende öğütülmesinden fırında pişirilmesine kadar ekmek üretiminin tüm aşamaları canlandırmalarla gösterilir. Müzede geleneksel Tatar köyü evleri, tarım araçları ve çalışan bir su değirmeni yer alır.

Tatarlar ve Anadolu Türklerinin "ekmek" kelimesini ortak kullanması, Türk dünyasının bu kavrama verdiği ortak değeri simgeler. Müze çıkışında geleneksel fırın ürünlerinin satıldığı küçük bir kafe bulunur.

56 - Bolgar Kenti

Svijazhsk

Rusya tarihinin hem askeri hem de dini yönlerini yansıtan eşsiz bir belde olan Svijazhsk, Kazan kentinin 30 Km batısında, Sviyaga (Zöye) Nehri'nin döküldüğü noktada yer alan bir adadır. Beldenin diğer adı Zöye ve Sviyaga nehrinin adı da Zöye Nehridir. 1955 yılında Tolyatti yakınlarında, nehrin aşağısında inşa edilen Kuybişev Baraj Gölü yapıldıktan sonra bir geçit yolu ile karaya bağlanmıştır.

Sviyazhsk, 1551 yılında bir kale olarak kurulmuştur. Kale, Uglich'te parçalar halinde üretilip İdil nehri üzerinden taşınan malzemelerle dört hafta gibi kısa bir sürede inşa edilmiştir. Burası, Kazan Kuşatması (1552) sırasında Rus ordusu için bir askeri üs görevi görmüştür.

58 - Svijazhsk

XVI. yüzyılın ortalarında, Korkunç İvan'ın ordusu Kazan Hanlığı'nın bağımsızlığına vermek üzere saldırılara başlamıştır. Ancak bu hedefe ulaşması en az yedi yıl sürdü. Kazan'ın kuşatılmasındaki başarısız bir girişimin ardından gerçekleşen geri çekilmelerden birinde, Rus kuvvetleri Sviyaga (Zöye) Nehri'nin doğu kıyısında kamp kurdu. Korkunç İvan, Zöle nehrinin İdil nehrine bağlandığı yerde yükselen ve ormanlarla kaplı olan "Yuvarlak Tepe" adlı adayı fark etti. Böyle bir ada, Kazan'ı ve kente giden tüm yolları kontrol altında tutmak için mükemmel bir konumdaydı. Çılgın hükümdar, Kazan'a erişimi kolaylaştırmak ve hanlığın ele geçirilmesini hızlandırmak amacıyla burada bir kale inşa etmeye karar verdi.

1551 kışı boyunca, Kazan'dan 1000 Km uzaktaki Uglich ormanlarında kesilen ağaçlardan kulelerin, kiliselerin ve surların parçaları hazırlandı. İlkbaharda, ortaya çıkan yapının tasarlanan plana uygunluğunu denetlemek için bir deneme kurulumu gerçekleştirildi. Ardından yapılar sökülüp gemilere yüklendi ve Sviyaga Nehri'nin ağzına gönderildi. Burada tüm şehir, adeta Lego parçaları birleştirilir gibi 28 gün içinde inşa edildi. Ortaya çıkan yeni kale, Novgorod, Pskov ve hatta Moskova gibi kentlerin kremlinlerinden (kale yapılarından) bile daha büyüktü.

Böyle bir kalenin varlığı, Korkunç İvan'ın askeri seferinde hayati bir rol oynadı. Hanlığın başkenti yakınlarında kuvvetlerini toplayan İvan, şehri kuşattı. Bu sürede birliklerinin dinlenmesini ve güç toplamasını sağladı. Kısa süre sonra Kazan'ın kontrolünü ele geçirdi. İşte bu dönemde, Orta İdil bölgesindeki tüm topraklar Rusya'ya katıldı.

1775 yılında adada büyük bir yangın meydana geldi. Bunun sonucunda, hasar gören iki manastır (Vaftizci Yahya Manastırı ve Kutsal Üçleme (Teslis) Manastırı) birleştirilerek tek bir manastır çatısı altında toplandı. Böylece, farklı dönemlerin anıtsal yapıları barındıran özgün bir mimari kompleks ortaya çıktı. Uglich'te tasarlanan ve şehrin ilk kuruluş döneminde, 1551 yılında inşa edilen Kutsal Üçleme Kilisesi günümüze kadar ulaşmayı başardı. Manastırın en eski ikinci tapınağı (1604 yapımı) ise Radonezhli Sergey'e adanmıştır. "Tüm Kederlilerin Sevinci" adlı Meryem Ana ikonuna ithaf edilen üçüncü tapınak ise XIX. yüzyılın sonu veya XX. yüzyılın başına tarihlenmektedir.

Kazanın ele geçirilmesi, o dönemdeki Rus devletinin sınırlarını değiştirmiştir. Adadaki manastırlar, günümüzde dahi Ortodoks hacılar için birer uğrak noktası olma özelliğini korumaktadır.

Kazan Piskoposluğu'nun kurulduğu dönem olan 1555 yılında inşa edilen Sviyazhsk Meryem'in Göğe Kabulü Manastırı, üç yüzyıl boyunca Rusya'nın en zengin yirmi manastırından biri olma özelliğini korudu. Meryem'in Göğe Kabulü Katedrali (1561) ve 43 m yüksekliğindeki çan kulesiyle dikkat çeken Aziz Nikolaos Yemekhane Kilisesi (1556), kompleksin en eski yapıları olup XVI. yüzyıl Rus mimarisinin şaheserleri olarak kabul edilirler.

Sovyet döneminde birçok dini yapı tahrip edilmiş ya da hapishane olarak kullanılmıştır. Meryem'in Göğe Kabulü Manastırı ancak 1997 yılında yeniden manastıra dönüştürülmüş, restorasyon çalışmaları ise 2010 yılında başlatılmıştır.

İçişleri Halk Komiserliği (NKVD) 20 yıl boyunca kasabada bir hapishane ve kamp işletmiştir. 1990'ların ortalarında, ölen veya idam edilen mahkumların bir kısmının kalıntıları, Meryem'in Göğe Kabulü Manastırı'nın arazisine defnedilmiş ve üzerlerine bir anıt dikilmiştir.

Sviyazhsk, Kazan'a 58 Km uzaklıktadır. Yalnızca 250 sakini olan ve araç trafiğinin yok denecek kadar az olduğu bu huzurlu adadır. Korkunç İvan tarafından Kazan seferi için bir kale olarak inşa edilen Sviyazhsk, yüzyıllar içinde tahkim edilmiş bir kaleden manastır inziva yerine, oradan hapishaneye ve sonunda terk edilmiş bir kasabaya dönüşerek pek çok değişim geçirmiştir. 1956 yılında tarihi ve kültürel anıt statüsü kazanan Sviyazhsk'teki tapınaklar ve ahşap yapılar, asırlık atmosferlerini koruyacak şekilde özenle restore edilmiştir.

2017 yılında, Meryem'in Göğe Kabulü Katedrali ve Manastırı (Assumption Cathedral and Monastery), UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne dahil edilmiştir.

Svijazhsk

Svijazhsk'i 2014 yılı Şubat ayında oldukça soğuk ve karlı bir günde gezip görebildim. Gördüğüm yerler ile ilgili bilgileri aşağıda okuyacaksınız. Svijazhsk'iyi çevreleyen nehirler donmuştu. Nehrin üzerinde iki adamın balık avlamasını uzaktan izledim. Buzda bir delik açtılar ve delikten olta sallayıp balık avlamaya çalıştılar.

Svijazhsk yaz aylarında, sakin yer arayanlar için bir dinlenme ortamı sunmaktadır. Çok küçük bir alanda tarihi manastırlar ve ahşap kiliseler gezilebilir. Beniz ziyaretim sırasında hava çok soğuk olduğundan tüm güzelliğini görememiş olabilirim.

Svijazhsk'e biz arabayla gittik ancak yaz aylarında nehir üzerinde çalışan gemilerle ulaşılabildiği anlaşılıyor. Adada bulunan bir iskele bunu söylüyor.

Reçnoy Vokzal (Nehir İskelesi) (2014)

Meryem'in Göğe Kabulü Manastırı

Meryem'in Göğe Kabulü Katedrali, Sviyazhsk kentindeyer almakta olup aynı adı taşıyan manastırın bir parçasıdır. İdil, Sviyaga ve Şçuka nehirlerinin birleştiği, İpek ve İdil yollarının kesiştiği noktada bulunan Sviyazhsk, 1551 yılında Korkunç İvan tarafından Kazan Hanlığı'nın işgalini başlatmak için bir karakol olarak kurulmuştur. Meryem Ana Manastırı, işgal edilen bölge için hem misyonerlik hem de idari merkez olarak işlev görecekti. Oldukça kısa bir sürede gerçekleştirilen kapsamlı duvar resim döngülerine sahip Katedral, Rus Devleti'nin yeni elde edilen İslam Kazan Hanlığı'ndaki iddialı kültürel ve siyasi programını yansıtmakta ve Rusya ve Avrupa'daki Hristiyan Ortodoks sanatındaki yeni eğilimleri göstermektedir.

Meryem'in Göğe Kabulü Manastırı, konumu, çevresi, düzeni ve binalarının mimari kompozisyonuyla XVI. yüzyıldaki siyasi, askeri ve misyoner rolünü göstermeye katkıda bulunur.

Çan kulesiyle Aziz Nikolaos Yemekhane Kilisesi, Başrahip binası, manastır okul binası, Kreşler binası ve kapının üzerindeki Yükseliş Kilisesi ile surlar, geçmişteki Ortodoks manastırlarının dini ve günlük

Meryem'in Göğe Kabulü Manastırı (2014)

yaşamını göstererek, Meryem'in Göğe Kabulü Katedrali'nin değerlerini tamamlar ve zenginleştirir. Külliyenin Svyiazhsk kasaba adası içindeki konumu, mimari büyüklüğü ve yapısı, şehre yaklaşırken uzaktan görülebilen ve bölgesel ve dini bir referans olarak rolünü ifade eden belirgin bir yapı haline getirmiştir. Manastırın arazisinde ve yakınında korunan kültürel katmanlar ve arkeolojik tabakalar, manevi, sosyal, sanatsal ve bilimsel başarılar hakkında bilgi kaynağı olarak büyük ilgi gören XVI-XIX. yüzyıl eserleri içermektedir.

Meryem'in Ölümü Manastırı (Sviyazhskiy Holy Dormition Monastery) Keşişler binası (2014)

Meryem'in Göğe Kabulü Katedrali

1556–1560 yılları arasında inşa edilen katedral, Moskova'daki ünlü Aziz Vasil Katedrali'nin mimarları tarafından tasarlanmıştır.

Katedrali dünya çapında ünlü yapan en önemli özelliği, iç duvarlarında neredeyse eksiksiz şekilde günümüze ulaşan XVI. yüzyıl Doğu Ortodoks freskleridir. Bu duvar resimleri Doğu Ortodoks sanatının en nadide örnekleri arasında kabul edilir.

Katedral içindeki en sıra dışı ve ender betimlemelerden biri, Hıristiyan dünyasında çok az yerde görebileceğiniz "At Başlı Aziz Christopher" freskidir. Ayrıca katedralde Korkunç İvan'ın nadir bir portresi de bulunur.

Katedral, Meryem'in Göğe Kabulü Manastırı'nın en öne çıkan kısmıdır. Mimarisi, Moskova, Novgorod, Vladimir ve Pskov'dan gelen, Doğu Roma klasik mirası üzerine şekillenmiş ve yerel işçilik ve malzemelerle ifade edilmiş, Rus dini mimarisinin hakim geleneğini yansıtır. Binanın XVIII. yüzyıldaki barok süslemeli yenilemesi, Büyük Petro tarafından Batı Avrupa'dan Rus İmparatorluğu'na referans modeller olarak aktarılan yeni sanat ve mimari akımlarını göstermektedir. Katedralin XVI. yüzyıldan kalma, Eski ve Yeni Ahit'ten sahneler içeren duvar resimleri döngüsüyle mimari görüntüsü, Korkunç İvan'ın kraliyet gücünü ve Ortodoksluğun gücünü Tatarlara, Eski

Meryem'in Göğe Kabulü Katedrali (2014)

Ahit ve Meryem Ana'ya dayalı anlaşılabilir/kabul edilebilir bir dini söz dağarcığı aracılığıyla iletme siyasi ve dini programını ifade eder.

Aziz Nikolskaya Kilisesi

Nikolskaya Kilisesi ve Assumption (Meryem'in Göğe Kabulü) Katedrali, UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde bulunan tarihi Sviyazhsk Assumption Manastırı kompleksinin en önemli iki yapısıdır. Korkunç İvan tarafından Kazan Hanlığı'nı elde etmek amacıyla kurulan bu manastır kompleksi, bölgedeki Hıristiyanlaştırma ve kolonileştirme politikasının merkez üssü olmuştur.

Meryem'in Göğe Kabulü Katedrali ve Aziz Nikolskaya Kilisesi (2014)

1555–1556 yılları arasında yontulmuş kireçtaşından inşa edilmiştir ve manastır arazisindeki ayakta kalan en eski binadır. Pskovlu mimarlar (Ivan Shiryai önderliğinde) tarafından yapılmıştır. XVII. yüzyılda yanına eklenen 43 m yüksekliğindeki çan kulesi, adanın en yüksek noktalarından biridir ve ziyaretçilere panoramik bir Volga manzarası sunar.

Kilisenin içinde, manastırın kurucusu olan Aziz Herman'a ait antik bir hücre ve kutsal emanetler korunmaktadır.

Holy Trinity Church

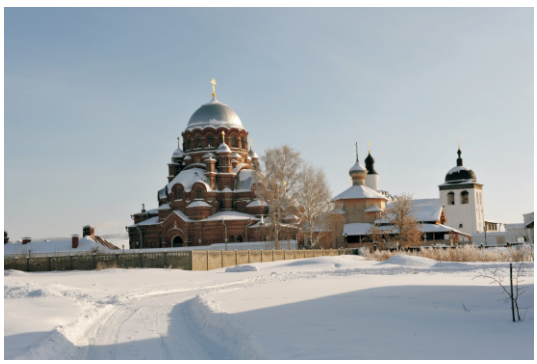
Trinity Kilisesi, Sviyazhsk'teki en eski ahşap yapıdır ve İdil bölgesinde XVI. yüzyıl Rus ahşap mimarisinden günümüze ulaşan tek örnektir. Kilisenin iç mekanı neredeyse hiç değişmeden korunmuştur. Duvarları oluşturan kütüklerin yalın güzelliği, geniş zemin tahtaları, ağır kapılar ve yemekhanenin duvarları boyunca uzanan ahşap banklar, mekana samimi ve ev sıcaklığında bir hava katar. Belki de mimarın amacı tam olarak buydu. Trinity Kilisesi'nin dekorasyonu, yapının genelindeki mütevazı görünümle tezat oluşturan, dört katmanlı ve oldukça nadir bir ahşap oymalı ikonostasise (ikon duvarı) sahiptir. Kilisenin ikonostasisinde yer alan kadim ikonalar, günümüzde Tataristan Cumhuriyeti Devlet Güzel Sanatlar Müzesi'nde muhafaza edilmektedir.

Kilise, Korkunç İvan'ın emriyle Sviyazhsk şehrinin inşası için Uglich ormanlarında kesilen kalın, yarım arşın uzunluğundaki karaçam kütüklerinden yapılmıştır. Nakliye sürecinden

tasarruf etmek amacıyla, 1551 baharında İdil nehri üzerinden yüzdürülerek getirilen bu kütükler sayesinde kent rekor bir sürede (yalnızca dört haftada) inşa edilmiş, kilise ise tek bir günde kurulmuştur. Söylenceye göre, Korkunç İvan 1552'de Kazan'a karşı giriştiği son savaştan önce bizzat bu Trinity Kilisesi'nde dua etmiştir. Bir başka söylenceye göre ise, ada şehirde ilk taş henüz döşenmeden çok önce, Ortodoks Hıristiyanlarca büyük saygı duyulan Radonezhli Aziz Sergius, adayı bir Hıristiyan şehri olması için kutsamıştır.

John the Baptist Monastery

Sviyazhsk'ın kutsal yerleri ve tarihi mekanları çoğunlukla iki eski manastırın etrafında toplanmıştır. Örneğin Meryem Ana'nın Göğe Yükselişi Manastırı ve Vaftizci Yahya Manastırı. Her ikisi de Kazan bölgesinde Hıristiyanlığın ilk dönemlerine kadar uzanmaktadır. Vaftizci Yahya Manastırı, adaya yaklaşan ziyaretçileri karşılayan ilk yerdir ve bu nedenle Sviyazhsk'ın bilinen bir sembolüdür. Günümüzde bu güzelce restore edilmiş manastır bir rahibe manastırı olarak hizmet vermektedir.

John the Baptist Monastery (2014)

Manastır kompleksi, bu alanda daha önce var olmuş iki manastır kuruluşunun tarihiyle bağlantılıdır: Sviyazhsk şehrinin kurulduğu 1551 yılında inşa edilen Trinity-Sergius Manastırı ve XVI. yüzyılın sonlarına tarihlenen Vaftizci Yahya Kadın Manastırı. Kadın manastırı, Mesih'in Doğuşu (Nativity of Christ) bölge kilisesiyle yan yana faaliyet gösteriyordu. Ne yazık ki, ne ilk ahşap Mesih'in Doğuşu Kilisesi ne de daha sonra inşa edilen tuğla yapı günümüze ulaşabilmiştir.

Aziz Konstantin ve Helena Kilisesi

Aziz Konstantin ve Helena Kilisesi, Sviyazhsk'te günümüze ulaşabilen tek cemaat kilisesidir ve adaya varan turistlerin ilk karşılaştığı simgesel yapıdır. Günümüzdeki taş kilise ve ona bitişik olmayan çan kulesi, XVII. yüzyılın sonlarında inşa edilmiştir. Ancak bundan önce, aynı alanda 1551 yılında yapılmış, "Havari-eşit" unvanına sahip Aziz

Aziz Konstantin ve Elena Kilisesi (2014)

Konstantin ve Helena'ya adanmış ahşap bir kilise bulunuyordu. 1980'li ve 1990'lı yıllarda müze sergileri için kullanılan kilise, 1993 yılında yeniden ibadete açılmış ve kapılarını tekrar herkese bir kilise olarak aralamıştır. Kilisedeki kutsal emanetler arasında, Radonezhli Aziz Sergius'un ikonu ile içinde azize ait bir kalıntı barındıran Kazanlı Aziz Herman'ın ikonu yer almaktadır.

Museum of the History of Sviyazhsk

Sviyazhsk Ada-kenti müze kompleksinin ana merkezlerinden biri olan bu müze, 1838–1840 yıllarına tarihlenen dört binada yer almaktadır. Ana binada: Sviyazhsk'in kuruluşu, doğal çevresi ve kentin ilk yüzyıllarındaki (XVI.–XVII. yüzyıllar) gelişimi üzerine bir sergi bulunmaktadır.

Museum of the History of Sviyazhsk (2014)

Müze ayrıca, XVIII. yüzyıldan XX. yüzyılın başlarına kadar bir bölge merkezi (ilçe merkezi) olarak Sviyazhsk'in tarihine ışık tutan; nüfus yapısı, idari düzeni, eğitim kurumları, kiliseye ait toprak mülkiyeti ve yerel ekonomisiyle ilgili eserleri sergilemektedir. Özellikle dikkat çekici bölümlerden biri, XIX. yüzyıl sonlarına ait bir hapishane hücresinin yeniden canlandırıldığı eski hapishane binasıdır. Sergi kapsamında ayrıca Sviyazhsk bölgesi, ulaşım ağları, posta hizmetleri ve bölgedeki sağlık hizmetleri hakkında bilgiler sunulmaktadır. Müzede rehberli turlar düzenlenmekte olup, ikinci hizmet binasında ise çocuklar için ayrılmış bir oda bulunmaktadır.

2011 yılında açılan Sviyazhsk Müzesi, kasabanın geçmiş sakinlerinin hikayelerini ve adada yaşanmış önemli olayların anısını korumayı amaçlar. Çok sayıdaki sergiyi barındırabilmek adına, 1838-40 yıllarına tarihlenen dört eski hapishane binası restore edilerek müzeye tahsis edilmiştir.

Hapishaneden müzeye dönüştürülen bu yapının ana binasında ziyaretçiler, yüzyıllar öncesine ait eserler, eski fotoğraflar ve İdil Nehri üzerindeki yolculukların renkli betimlemeler aracılığıyla Orta Çağ Sviyazhsk'indeki yaşamı izleyebiliyorlar. "Sviyazhsk Tarihinden Sayfalar" ve "Kadim Sviyazhsk Şehri" gibi sergiler, kasabanın geçmiş sakinlerinin yaşamlarına ilişkin ayrıntıları gün yüzüne çıkarırken, adadaki tıbbi ve eğitsel gelişmelere de ışık tutmaktadır. Ziyaretçiler ayrıca, kasabanın XVI. yüzyıldaki yerleşim düzenini yeniden canlandıran, Orta Çağ Sviyazhsk'ine ilişkin ayrıntılı bir maketi de inceleyebiliyorlar.

Museum of the History of Sviyazhsk (2014)

Sviyazhsk Tarih Müzesi'nin ikinci binasında yer alan "XX. Yüzyılda Sviyazhsk" başlıklı sergi, kasabanın yakın tarihte karşılaştığı zorlukları gözler önüne serer. Çalkantılı Sovyet döneminde, Sviyazhsk'teki kiliselerin çoğu yıkılmış, manastırları ise hapishaneye dönüştürülmüştür. Birkaç yıl sonra, yakınlarda inşa edilen bir hidroelektrik santrali, şehirde büyük çaplı su baskınlarına yol açarak kasabanın ana karayla olan bağlantısının tamamen kesilmesine neden olmuştur. Serginin sonuna doğru, kasabadaki önemli anıtlar için hazırlanmış kapsamlı yeniden inşa planları görülebilir.

Üçüncü salon ise Sviyazhsk'teki ıslah kurumlarının tarihi, Rusya'daki hukuki süreçler ve Stalin dönemindeki siyasi baskılar üzerine ilgi çekici sergilere ev sahipliği yapmaktadır. Dördüncü ve son bina; geçici sergileri, bir zamanlar Volga'da yüzmüş gemilerin maketlerini ve Tatar sanatçıların bu eşsiz şehre ithaf ettikleri tabloların yer aldığı "Adanın Büyüsüne Kapılmak" adlı galeriyi barındırıyor.